

Η ΞΕΞΕΛΙΞΗ
ΤΩΝ ΤΑΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ
ΔΕΚΑΕΤΙΑ
ΚΑΙ
Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΗΝ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Εκπονήθηκε από την

Αλεξάνδρα Παππά

Σπουδάστρια τμήματος Λογιστικής

Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός

Ανδρέας Αλεξόπουλος

Πτυχιακή για την λήψη του πτυχίου στην λογιστική από το τμήμα
Λογιστικής της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Ανώτατου
Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.) Πάτρας

Πάτρα 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ _____ **5**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ _____ **6**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ _____ **8**

ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ _____ **9**

ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ _____ **10**

ΓΑΜΗΛΙΟΤΗΤΑ _____ **11**

ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ _____ **11**

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ _____ **11**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ _____ **11**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΑΙΤΙΑ ΥΠΑΡΕΞΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ _____ **16**

Α. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΑΙΤΙΑ _____ **17**

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΑΙΤΙΑ _____ **20**

Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ- ΑΙΤΙΑ _____ **21**

Δ. ΑΛΛΑ ΑΙΤΙΑ _____ **24**

ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ – ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ _____ **25**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΓΑΜΟΙ – ΔΙΑΖΥΓΙΑ

ΓΑΜΟΣ _____ **27**

ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΑΜΟΥ _____ **27**

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ _____	28
ΔΙΑΖΥΓΙΟ _____	29
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ _____	31
ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ	
1. ΜΑΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ _____	35
2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ _____	36
ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ _____	37
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ _____	38
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΕΡΙΛΗΨΗ _____	41
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΑΜΩΝ - ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ _____	45
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	47
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ _____	47
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	 48

Η Επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας

Εισηγητής: Αλεξόπουλος Ανδρέας
Επίκουρος Καθηγητής

Μέλη:

1:

2:

ΑΝΑΤΝΩΡΙΣΗ

Περατώνοντας σήμερα τη εκπόνηση της πτυχιακή μου εργασίας, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν καθ' οποιοδήποτε τρόπο στην πραγματοποίηση της. Όλους όσους με βοήθησαν στην συγκέντρωση, την κωδικοποίηση και ανάλυση των στοιχείων της έρευνας μου.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον υπεύθυνο για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας καθηγητή κ. Ανδρέα Αλεξόπουλο, για την πολύτιμη συμβολή του στην πραγματοποίηση της πτυχιακής μου εργασίας, οι υποδείξεις και καθοδήγηση του οποίου, υπήρξαν καθοριστικές για την ολοκλήρωση και την επιστημονική αρτιότητα της μελέτης που μου παρείχε καθ' όλη τη διαδικασία τη συγγραφής της πτυχιακής μου εργασία και για την θετική και επικοινωνιακή συνεργασία που είχα μαζί του.

Επίσης σημαντική συμβολή είχε το Ε.Κ.Ε, Ε.Σ.Υ.Ε, Κ.Ε.Π.Ε, διάφορα στοιχεία από το INTERNET, η βιβλιοθήκη Αθηνών, η βιβλιοθήκη Κορίνθου, ο Δήμος Πατρέων, διάφορα βιβλιοπωλεία που με την παροχή σημαντικών πληροφοριών, πολύτιμων συμβουλών και με την παροχή πλουσίου βιβλιογραφικού υλικού εγχειριδίων και μελετών, βοήθησε στο να υπάρξει μια ολοκληρωμένη εικόνα στο προς ανάλυση θέμα.

Σας Ευχαριστώ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης μου είναι η καταγραφή και ανάλυση κατά το δυνατόν, όλων των επιμέρους στοιχείων για την εξέλιξη των γάμων και των διαζυγίων και το πώς επιδρούν στην γεννητικότητα.

Αντικειμενικός μου στόχος είναι να εξετάσω το πρόβλημα από όλες του τις πλευρές και να ερευνήσω τα αίτια που το προκαλούν όσο και τις συνέπειες που θα έχει για την χώρα μας στο μέλλον. Επίσης θέλησα να ενημερωθώ για την θέση της Πολιτείας απέναντι σ' αυτό και τα μέτρα που ήδη έχει λάβει για την λύση του προβλήματος.

Προσπάθησα να αναζητήσω λύσεις και προτάσεις για το πρόβλημα της γεννητικότητας συλλέγοντας πληροφορίες από ειδικούς επιστήμονες με πείρα γύρω από το Δημογραφικό πρόβλημα και τις επιπτώσεις του, ενώ προσπάθησα να δώσω και τις δικές μου προτάσεις ύστερα από την έρευνα που πραγματοποίησα για την θετική αντιμετώπιση του προβλήματος και την αποφυγή επιδείνωση του στο μέλλον.

Σκοπός μου ήταν να αντιληφθώ τις πραγματικές του διαστάσεις να αναζητήσω τους παράγοντες και τις αιτίες που συμβάλουν στην επιδείνωσή του καθώς και στην πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον για να υπάρξει κάποια θετική εξέλιξη. Καθώς επίσης να δούμε κατά πόσο ο μέσος Έλληνας γονιός έχει συνειδητοποιήσει το «πρόβλημα» τα αίτια και τις συνέπειες του και ποια μέτρα θεωρεί αναγκαία για την τροποποίηση της υπάρχουσας κατάστασης.

Η μελέτη μου περιορίστηκε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση άλλων σχετικών ερευνών και συγγραμμάτων και στόχος μου ήταν να πάρω απαντήσεις στα ερωτήματα μου και να συμπεραίνω τα όσα λένε οι δημογράφοι και τα στατιστικά δεδομένα.

Από το σύνολο της μελέτης μου προέκυψαν αρκετά συμπεράσματα που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Η υπογεννητικότητα στην Ελλάδα δηλαδή η συνεχής μείωση του αριθμού των γεννήσεων είναι ένα εξελισσόμενο φαινόμενο που σύντομα θα έχει οδυνηρές και δυσκολοανατρέψιμες συνέπειες.

Θα μειωθεί όχι μόνο ο αριθμός των νέων ατόμων του ενήλικου ενεργού πληθυσμού. Έτσι προβλέπεται πως μέχρι το 2020 αν δεν επιδεινωθεί η γονιμότητα η χαμηλή γεννητικότητα θα οδηγήσει σε μείωση του πληθυσμού της χώρας μας, με όλες τις επιπτώσεις που θα έχει αυτό (εθνικές, οικονομικές, πνευματικές κλπ). Ο

πληθυσμός σύντομα αν δεν ληφθούν δραστικά μέτρα θα αποτελείται στο μεγαλύτερο ποσοστό του από ηλικιωμένα άτομα.

Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να ευαισθητοποιηθεί σχετικά με το θέμα ο μέσος πολίτης. Η πολιτεία με την θέσπιση νόμων και ρυθμιστικών διατάξεων πρέπει να δώσει τα κατάλληλα κίνητρα στα άτομα ώστε να αυξήσουν την γεννητικότητά τους. Ο μέσος πολίτης γονιός πρέπει από την μια να ενημερωθεί υπεύθυνα για το υπάρχον πρόβλημα και από την άλλη να του δοθούν οι κατάλληλες ευκαιρίες και οι σωστότερες γενικές συνθήκες ώστε να αποκτήσει τον αριθμό των παιδιών που πραγματικά επιθυμεί.

Η μελέτη μου αυτή μπορεί να αφυπνίσει το ενδιαφέρον του κόσμου έτσι ώστε σιγά –σιγά με την θέληση και την επιμονή όλων ή των περισσότερων να αποφευχθεί η εξαφάνιση ή η μείωση του προβλήματος αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανθρωπότητα μέσα από τα τόσα προβλήματα που την μαστίζουν όπως πόλεμοι, τεχνολογική επανάσταση, κρίσεις πολιτικές κλπ., βιώνει καθημερινά ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα που αφορά την οικογένεια. Κύρια αιτία της κοινωνικής κρίσης θεωρείται η κρίση που περνά η οικογένεια. Ο θεσμός της οικογένειας περνά καθημερινά μια κοινωνική κρίση που έχει ως συνέπεια τη μείωση τόσο των πραγματοποιούμενων γάμων, όσο και του αριθμού των παιδιών που γεννιούνται μέσα και έξω απ' αυτούς. Αυτά έχουν ως αποτέλεσμα να παρατηρηθεί το φαινόμενο της υπογεννητικότητας (δημογραφικό πρόβλημα).

Ένα από τα πρωταρχικά και σημαντικότερα προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίζει ένας λαός είναι το δημογραφικό πρόβλημα.

Δ η μ ο γ ρ α φ ι κ ό, είναι το πρόβλημα που δημιουργείται σε μια χώρα από την υπέρμετρη αύξηση ή μείωση του πληθυσμού της.

Έτσι το δημογραφικό πρόβλημα μπορεί να εκδηλωθεί με δύο όψεις. Η πρώτη του όψη είναι ο υπερπληθυσμός και αναφέρεται στην υπέρμετρη αύξηση του πληθυσμού μιας χώρας που οφείλεται είτε στην αυξημένη γεννητικότητα των ατόμων (υπεργεννητικότητα), είτε στην αυξημένη εισροή ατόμων από το εξωτερικό (μεταναστών).

Η δεύτερη όψη του δημογραφικού προβλήματος είναι ο υποπληθυσμός και αναφέρεται στην υπέρμετρη μείωση του πληθυσμού μιας χώρας. Η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται είτε στην μειωμένη γεννητικότητα των ατόμων (υπογεννητικότητα) είτε στην αυξημένη μεταναστευτική κίνηση των ατόμων προς το εξωτερικό. (εξωτερική μετανάστευση).

Σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές σχετικά με τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού κατά χώρα ο υπερπληθυσμός παρουσιάζεται στις υποανάπτυκτες χώρες και συγκεκριμένα στις χώρες του τρίτου κόσμου, ενώ ο υποπληθυσμός στις αναπτυγμένες χώρες.

Στις αναπτυγμένες χώρες σε αντίθεση με τις υποανάπτυκτες ο δείκτης γεννητικότητας και θνησιμότητας των ατόμων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα με αποτέλεσμα ο δείκτης φυσικής αύξησης του πληθυσμού να είναι μικρός. Η Ελλάδα

σήμερα αντιμετωπίζει ένα ιδιαίτερο έντονο πρόβλημα υπογεννητικότητας, καθώς και μια σημαντική αύξηση του αριθμού των ηλικιωμένων ατόμων άνω των 65 ετών στο σύνολο του πληθυσμού της

Η μείωση του πληθυσμού της χώρας μας σημαίνει αύξηση του αριθμού των ατόμων της γεροντικής ηλικίας, με τις ακόλουθες συνέπειες: 1) μείωση παραγωγικότητας. 2) κρίση στο ασφαλιστικό σύστημα. 3) Μείωση του αριθμού μαθητών στα σχολεία. 4) Στέρηση ένοπλων δυνάμεων από στρατευσίμους και 5) Παράταση στην παραμονή των γερόντων στις θέσεις δράσεως και εξουσίας.

Πολύ σοβαρές είναι και οι συνέπειες που το δημογραφικό πρόβλημα επιφέρει τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον της χώρας μας. Οι συνέπειες αυτές είναι οικονομικές, δημογραφικές, πολιτικές και εθνικές. Για την σωστή αντιμετώπιση και λύση του δημογραφικού μας προβλήματος, προφανής είναι η ανάγκη να ληφθούν μέτρα, με κύριο στόχο την αύξηση της γεννητικότητας. Αυτό όμως πρέπει να γίνει παράλληλα με τα ήδη υπάρχοντα μέτρα, τα οποία δεν κατάφεραν να δώσουν ως σήμερα τα κατάλληλα κίνητρα για την αύξηση των γεννήσεων. Τα μέτρα αυτά θα αναφέρονται: Σε οικονομικές παροχές προς την οικογένεια (αναπροσαρμογή επιδομάτων) στην προστασία από την ανεργία, σε κατάλληλες συνθήκες στέγασης, στην προστασία της εργαζόμενης μητέρας, σε εργασιακές διευκολύνσεις των εργαζομένων γονέων, στην μείωση της φορολογίας κλπ.

Απ' όλα τα παραπάνω, φανερό είναι ότι το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας μας είναι άμεσο, απειλητικό και δυσεπίλυτο. Το θέμα της υπογεννητικότητας είναι ένα θέμα σημερινό καυτό, που αφορά όλους μας.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο Δημογραφίας, οι διάφοροι όροι που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή του Δημογραφικού Προβλήματος με όποια μορφή κι αν εκδηλώνεται αυτό (υπογεννητικότητα, υπεργεννητικότητα) έχουν το εξής περιεχόμενο:

Γεννητικότητα:

Ως γεννητικότητα θεωρούμε τη διαδικασία της βιολογικής ανανέωσης του πληθυσμού στην συχνότητα των γεννήσεων ζώντων σε έναν πληθυσμό κατά την διάρκεια μιας χρονικής περιόδου.

Γονιμότητα:

Ο όρος αυτός έχει δύο έννοιες: μια βιολογική και μια δημογραφική έννοια.

Βιολογικά, η γονιμότητα είναι μια αναπαραγωγική ικανότητα.

Αυτό σημαίνει για τα αρρενα άτομα την ικανότητα να γονιμοποιήσουν, ενώ για τα θήλεα άτομα, την ικανότητα να συλλάβουν, να κυοφορήσουν και να γεννήσουν ένα ζωντανό παιδί.

Δημογραφικά, η γονιμότητα είναι η αναπαραγωγική δραστηριότητα του γυναικείου πληθυσμού ηλικίας από 15 έως 49 ετών. Η γονιμότητα δεν είναι ίδια στις γυναίκες των διαφόρων ηλικιών.

$$\text{Δείκτης γονιμότητας} = \frac{\text{αριθμός γεννήσεων ζώντων}}{\text{αριθμός γυναικών 15- 49 ετών}} \times 100$$

ο αδρός δείκτης γεννητικότητας,

εκφράζει την συχνότητα των γεννήσεων ζώντων ατόμων σε έναν πληθυσμό κατά την διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Ο δείκτης αυτός εκφράζει την αναλογία των γεννήσεων σε ένα σταθερό μέγεθος πληθυσμού (1000 κατοίκους) και προκύπτει αν διαιρέσουμε τον αριθμό των γεννήσεων ζώντων ατόμων σε μια χρονική περίοδο (ενός έτους) δια του πληθυσμού της μέσης ημέρας του έτους και πολλαπλασιάσουμε το πηλίκο αυτό επί 1000.

Ο δείκτης αυτός είναι αδρός, γιατί υπολογίζει τις γεννήσεις στο σύνολο του πληθυσμού ανεξάρτητα από το φύλο και ηλικία.

Ο μέσος αριθμός παιδιών ανά γυναίκα,

είναι ο αριθμός γεννήσεων ζωντανών παιδιών ανά γυναίκα στην αναπαραγωγική ηλικίας των 15 έως 49 ετών.

Το ακαθάριστο ποσοστό γεννητικότητας,

εκφράζει τις γεννήσεις ζωντανών παιδιών σε 1000 κατοίκους.

Γαμηλιότητα

Ως γαμηλιότητα θεωρούμε την συχνότητα της τέλεσης γάμων σε έναν πληθυσμό.

Η γαμηλιότητα υπολογίζεται αν διαιρέσουμε τον αριθμό των γάμων που τελέστηκαν σε ένα έτος δια του πληθυσμού του έτους αυτού και πολλαπλασιάσουμε το πηλίκο επί 1000.

Η φυσική αύξηση του πληθυσμού,

εκφράζει την υπεροχή των γεννήσεων έναντι των θανάτων και προκύπτει όταν αφαιρέσουμε την θνησιμότητα από την γεννητικότητα.

Η πραγματική αύξηση του πληθυσμού,

προκύπτει αν από τον αριθμό των γεννήσεων αφαιρέσουμε του αριθμό των θανάτων και τον αριθμό των μεταναστών και προσθέσουμε τον αριθμό των παλινοστούντων και τον αριθμό της εισόδου μεταναστών σε μια χρονική περίοδο.

Ο δείκτης διαζυγίων,

εκφράζει το ετήσιο ποσοστό διαζυγίων σε 100 γάμους.

Θνησιμότητα

Ως θνησιμότητα θεωρούμε την διαδικασία της φυσιολογικής φθοράς του πληθυσμού και εκφράζει την συχνότητα με την οποία ο θάνατος σαν φυσιολογικό γεγονός σε ένα κοινωνικό σύνολο, σε μια χρονική περίοδο.

Δημογραφική γήρανση

Ο όρος αυτός εκφράζει την αναλογία των ηλικιωμένων πάνω από 60 ή 65 ετών στο σύνολο του πληθυσμού.

Μετανάστευση

Ως μετανάστευση θεωρούμε την προσωρινή ή μόνιμη μεταβολή του τόπου εγκαταστάσεως ενός ατόμου ή συνόλου ατόμων.

Εσωτερική μετανάστευση,

είναι η κίνηση του πληθυσμού από έναν οικισμό σε έναν άλλον μέσα στην ίδια χώρα.

Εξωτερική μετανάστευση,

είναι η κίνηση του πληθυσμού από ένα κράτος σε άλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

(ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ)

Το δημογραφικό πρόβλημα είναι ένα πρόβλημα το οποίο απλώνεται, καταλαμβάνοντας ολοένα και περισσότερο χώρο καθημερινά στην πατρίδα μας. Αυτό αποδεικνύεται από εκατοντάδες στατιστικές που δημοσιεύονται σε εφημερίδες και περιοδικά.

Είναι ένα πρόβλημα που συζητείται από πολλούς ειδικούς και μη ειδικούς, υπεύθυνους και ανεύθυνους και που παρά την αναντίρρητη σοβαρότητα του, ούτε εντοπίστηκε ούτε αντιμετωπίζεται, από την υπεύθυνη Ελληνική Πολιτεία.

Το Δημογραφικό πρόβλημα έχει ήδη προσλάβει ανησυχητικές κοινωνικές διαστάσεις στη Ελλάδα και εξελίσσεται πλέον στο μεγαλύτερο εθνικό κίνδυνο για την χώρα μας.

Υπάρχει υπογεννητικότητα, υπάρχει γήρανση του πληθυσμού, υπάρχουν τεράστια προβλήματα σε κάθε πολύτεκνη οικογένεια. Υπάρχει δυστυχώς και η παρατεταμένη κυβερνητική αδιαφορία, που φτάνει τα όρια της αναλγησίας.

Η υπογεννητικότητα δηλαδή η μεγάλη και η συνεχής μείωση των γεννήσεων συντελεί στην έλλειψη βιολογικής δύναμης για την επιβίωση μιας κοινωνίας αφού περιορίζει την ανανέωση του πληθυσμού της.

Η χώρα μας σήμερα αντιμετωπίζει ένα οξύτατο πρόβλημα υπογεννητικότητας και μια σημαντική αύξηση της αναλογίας των ηλικιωμένων ατόμων στον συνολικό πληθυσμό.

Στην Ελλάδα η μείωση των γεννήσεων από χρόνο σε χρόνο αποτελεί μια αναμφισβήτητο γεγονός. Η καθοδική αυτή πορεία γεννήσεων, αρχίζει να παρατηρείται στην χώρα μας από την δεκαετία του 1940 και παρουσιάζεται οξύτερη σήμερα στη δεκαετία μας.

Σήμερα η χώρα μας αντιμετωπίζει σημαντικά το πρόβλημα της υπογεννητικότητας. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της έρευνας ο ρυθμός των γεννήσεων παρουσιάζει μια συνεχή και σημαντική πτώση. Η Ελλάδα το 1931 με πληθυσμό 6.500.000 είχε 200.000 τοκετούς ετησίως. Μετά από 30 χρόνια (1961) με

πληθυσμό 8.500.000 οι γεννήσεις μειώθηκαν σε 150.000 και μετά άλλα 30 χρόνια οι γεννήσεις ελαττώθηκαν στον απαράδεκτο αριθμό των 100.000 ετησίως.

Η αυξανόμενη υπογεννητικότητα σε σχέση με την μεγεθυνόμενη γήρανση του πληθυσμού απειλούν τα θεμέλια του έθνους. Κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, έχουν γίνει οι τελειότερες απογραφές του πληθυσμού της Ελλάδος. Δυστυχώς, τα αποτελέσματα είναι απογοητευτικά για τη πορεία του Ελληνισμού. Ο κατήφορος της φθοράς έχει αρχίσει. Γερνάει μέρα με την μέρα η Ελλάδα. Ο δείκτης της ολικής γονιμότητας μειώνεται συνεχώς. Το έτος 1950 ήταν 2,57 ανά γυναίκα γόνιμης ηλικίας, το 1980 ο δείκτης γονιμότητας έπεσε στο 2,1, το 1990 στο 1,4 το 1994 στο 1,1. Για να διατηρηθεί ο πληθυσμός σε σταθερά επίπεδα θα πρέπει σε κάθε γυναίκα να αντιστοιχούν στο 2,1 παιδιά. Δηλαδή οι 100 γυναίκες να γεννούν 210 παιδιά. Σε μελέτη της Ακαδημίας Αθηνών τονίστηκε ότι: «Η Ελλάς γηράσκει διότι 50.000 κάθε χρόνο λιγότεροι νέοι υπάρχουν και 1012.000 περισσότεροι ηλικιωμένοι.

Η Ελλάδα παρουσιάζει μεγαλύτερη υπογεννητικότητα και δημογραφική γήρανση από την Ιταλία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Δανία, Ελβετία και Βέλγιο.

Χρονικά όμως, ενώ η Ελλάδα λιώνει δημογραφικά σαν το χιόνι στον ήλιο. Έτσι ενώ κάθε χρόνο στην Τουρκία γεννιούνται 1.600.000 παιδιά, στην Ελλάδα μόνον 98.000 παιδιά, από τις 140.953 που ήταν το 1981, δηλαδή πτώση κατά 30%. Βέβαια η αθρόα είσοδο μεταναστών από την αλλοδαπή αντιστρέφει την εικόνα προκαλώντας αύξηση του πληθυσμού στη χώρα μας, όπου αναφέρεται από στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Eurosta ότι το 2000 οι θάνατοι υπερέβησαν τις γεννήσεις.

Ενώ υπολογιζόταν, ότι το 2030 η χώρα μας θα είχε πληθυσμό 8.000.000 περίπου, η Αλβανία 16.000.000 και η Τουρκία 100.000.000, παρεμβαίνουν οι μετανάστες για να διορθώσουν τα πράγματα στην Ελλάδα. Έτσι με 2,4 μετανάστες ανά χιλίους κατοίκους κι η Ελλάδα στην απογραφή του 2000 παρουσιάζει πληθυσμό 10.570000 με αύξηση 0,23%. Συγχρόνως εμφανίζει μείωση του εντοπίου πληθυσμού, όπως συμβαίνει και με την Γερμανία, Ιταλία και Σουηδία από τις χώρες της ΕΟΚ. Σύμφωνα με την Eurostat η μετανάστευση προσέφερε το έτος 2000 περίπου 816.000 νέους Ευρωπαίους εκ των οποίων οι 24.000 αφορούσαν την Ελλάδα.

Το 2010 θα έχουμε περίπου τους μισούς στρατεύσιμους από αυτούς που είχαμε στα μέσα της 10ετίας του 1950. Γίνεται απόλυτα κατανοητό τι σημαίνει αυτό για την

Ελλάδα. η οποία, ως γνωστόν, περιβάλλεται από εχθρικές χώρες που διεκδικούν εδάφη μας και δίοδο στη Θάλασσα. Η σταδιακή μείωση της άρχισε κυρίως από το 1981 και μετά. Η υπογεννητικότητα οφείλεται κυρίως στα ανεπτυγμένα και υπερκαταναλωτικά κράτη και αποτελεί και για την Ελλάδα σημαντικό εθνικό, κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα. Το πρόβλημα οφείλεται:

- Στο υψηλό κόστος και την οικονομική κατάσταση.
- Στην κρίση του θεσμού της οικογένειας.
- Στον πολλαπλασιασμό και τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων.
- Στην ανεργία και τους χαμηλούς μισθούς.
- Στην αστυφιλία και το μαρασμό της επαρχίας.
- Στη θεοποίηση του χρήματος και τον ατομικισμό.
- Στο άγχος και την υπερασχόληση.
- Στην έλλειψη οικογενειακών επιδομάτων και βρεφονηπιακών σταθμών.
- Φόρτος και των δύο γονέων με συνέπεια να αδυνατούν να μεγαλώσουν πολλά παιδιά.
- Απομάκρυνση από τις χριστιανικές ιδέες και αρχές.
- Η ρατσιστική αντιμετώπιση των εξώγαμων παιδιών.
- Αβεβαιότητα για το μέλλον.
- Προτεραιότητα στην καριέρα.
- Αδιαφορία της Πολιτείας για την πολύτεκνη οικογένεια.
- Έλλειψη βρεφονηπιακών σταθμών.

Σημαντική ως εκ τούτου είναι και η μείωση που παρατηρείται στον αριθμό των πολύτεκνων οικογενειών.

Ενώ ο αριθμός των πολυτέκνων οικογενειών το 1950 ήταν 95000, ενώ το 1984 μειώθηκαν στον πολύ μικρό αριθμό των 45000 οικογενειών. Με την αλλαγή της νομοθεσίας το 1979 και την αναγνώριση ως πολυτέκνων των οικογενειών που έχουν από 4 παιδιά και άνω το 1984 οι πολύτεκνες οικογένειες με 4 παιδιά ήταν 40000 ενώ αυτές που είχαν από 5 παιδιά και άνω ήταν μόνο 5000 οικογένειες.

Η Πολιτεία έχει κατά καιρούς θεσπίσει ένα νομοθετικό πλέγμα κοινωνικής προστασίας της πολύτεκνης οικογένειας, ως συνταγματική υποχρέωση κοινωνικής αλληλεγγύης. Στις ημέρες μας, όμως η ενίσχυση της πολύτεκνης οικογένειας παίρνει μια άλλη διάσταση, γιατί οι ανάγκες κάθε οικογένειας (ιδίως μάλιστα των οικονομικών ασθενέστερων) είναι αυξημένες, αλλά και διότι το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας (ιδίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες), έχει επιδεινωθεί

επικίνδυνα.

Εδώ και δέκα χρόνια (και συγκεκριμένα από το Φεβρουάριο του 1992) η Βουλή των Ελλήνων, με το ομόφωνο πόρισμα που υιοθέτησε, επισήμανε το μέγεθος του προβλήματος και πρότεινε συγκεκριμένους τρόπους για την αντιμετώπισή του. Δυστυχώς όμως, μέχρι σήμερα, η Κυβέρνηση δεν έχει υλοποιήσει καμία πρόταση. Το βασικό για τους πολύτεκνους νομοθέτημα 1910 ανάγεται στο 1944. Υπέστη μία τροποποίηση το 1979 με το νόμο 860 από την τότε Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Ουσιαστική παρέμβαση έγινε στην περίοδο 1990 - 1992 πάλι με κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Καθιερώθηκαν τα πολυτεχνικά επιδόματα, το επίδομα για το 3^ο παιδί, η ισόβια σύνταξη στην πολύτεκνη μάνα. Το 1997 καθιέρωσαν εισοδηματικά κριτήρια για τη στήριξη των πολύτεκνων οικογενειών. Και έπρεπε να έλθει ο Άρειος Πάγος για να καταργήσει. Και ασφαλώς αυτό δεν μπορεί να συνεχίζεται στον 21^ο αιώνα και την Ελλάδα της νέας Ευρώπης.

Δεδομένου, λοιπόν, ότι η πολύτεκνη οικογένεια αποτελεί το κοινωνικό κύτταρο που ενισχύει πληθυσμιακά τη Χώρα, η Πολιτεία οφείλει να την ενισχύει με γενναίες αποφάσεις, που παράγουν χειροπιαστά αποτελέσματα. Και σ' αυτή ακριβώς την κατεύθυνση κινείται η πρόταση νόμου που καταθέσαμε. Αποβλέπει –συγκεκριμένα– στην τροποποίηση, την επέκταση, τη διευκρίνιση και τη συμπλήρωση διατάξεων, οι οποίες, είτε έχουν ξεπεραστεί, είτε έχουν ατονήσει και πάντως δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες που έχουν σήμερα οι πολύτεκνες οικογένειες. Εξ' άλλου, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο είναι, σίγουρα, ανεπαρκές για την εφαρμογή μιας πλήρους και αποτελεσματικής κοινωνικής προστασίας των πολύτεκνων οικογενειών και χρειάζεται μια ριζική αναθεώρηση, ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά η πολύτεκνη οικογένεια και να μην οδηγείται στην εξαθλίωση και στον κοινωνικό αποκλεισμό.

ΑΙΤΙΑ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η Ελλάδα έχει την πρωτιά της υπογεννητικότητας, με δείκτη 1,2 (ο φυσιολογικός δείκτης είναι 2,2). Έρχεται πρώτη στη Ευρώπη και δεύτερη στον κόσμο. Το φαινόμενο αυτό στη χώρα μας παρουσιάζεται μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και οφείλεται στην αστικοποίηση, την απότομη άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στο κунήγι των καταναλωτικών αγαθών.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την γεννητικότητα είναι διάφοροι και αλληλοεπηρεάζονται. Υποκειμενικά και αντικειμενικά διαπλέκονται μεταξύ τους και ο ένας «παράγει» τον άλλον, δημιουργώντας ένα φαύλο κύκλο, από τον οποίο η έξοδος είναι το μεγάλο πρόβλημα.

Έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρητικές απόψεις που αναφέρονται στους παράγοντες που εξηγούν την πτωτική τάση της γεννητικότητας προς το επίπεδο ανανέωσης των γενεών.

Σύμφωνα με την θεωρία του BECKER (1960) ο οποίος στηρίχθηκε στην υπόθεση ότι οι γονείς αποφασίζουν να κάνουν ένα ή περισσότερα παιδιά μετρώντας τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, σχετικά με κάποιες άλλες δραστηριότητες με τις οποίες θα μπορούσαν να έχουν ασχοληθεί και που πιθανώς εμποδίζονται από την ύπαρξη των παιδιών.

Σε αντίθεση με τη θεωρία του EASTERLIN ο οποίος διατύπωσε την αντίθετη άποψη δηλαδή ότι η γονιμότητα έμμεσα δέχεται επίδραση από παράγοντες όπως η θρησκεία, ο τόπος προέλευσης κλπ οι οποίοι έχουν διαμορφώσει στους γονείς διάφορες προτιμήσεις, που αφορούν φιλοδοξίες, για την απόκτηση αγαθών, για την κοινωνική και οικονομική άνοδο.

Στην Ελλάδα επέδρασαν στην μείωση της γεννητικότητας οι κοινωνικό-οικονομικές και δημογραφικές αλλαγές που συντελέστηκαν μεταπολεμικά καθώς και ψυχολογικοί παράγοντες.

Παρακάτω αναλύω ξεχωριστά τους παράγοντες και τα αίτια που επέδρασαν στην μείωση των γεννήσεων, στην ελληνική οικογένεια τα τελευταία χρόνια.

A. Κοινωνικοί Παράγοντες – Αίτια

Η άνοδος του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου, η χειραφέτηση της γυναίκας και η ανεπαρκής προστασία της μητέρας και του παιδιού, θεωρούνται ως βασικοί συντελεστές της υπογεννητικότητας και εκδηλώνεται με την επιθυμία της γυναίκας να απαλλαγεί από κάθε μορφή εξουσίας χρησιμοποιώντας:

- Τα σύγχρονα και περισσότερο αποτελεσματικά μέσα αντισύλληψης,
- Την διακοπή της εγκυμοσύνης,
- Την δυνατότητα επαγγελματικής ανόδου
- Την άνοδο του μορφωτικού της επιπέδου.

Η χειραφέτηση, οδήγησε τους περισσότερους νέους, να προτιμούν την ελεύθερη συμβίωση, από την «δέσμευση» που είναι ο γάμος.

Η πολυπλοκότητα των κοινωνικών ρόλων που έχει αναλάβει η σημερινή γυναίκα αυτό της συζύγου, της μητέρας, της νοικοκυράς, της εργαζόμενης, την οδηγούν στην αύξηση των ευθυνών της, των υποχρεώσεων της καθώς και στην μείωση του ελεύθερου χρόνου της. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η ελάττωση της επιθυμίας της για την απόκτηση πολλών παιδιών.

Ένας βασικός λόγος μείωσης της γεννητικότητας είναι η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού και ιδιαίτερα των γυναικών. Η επιθυμία για την απόκτηση περισσότερων γνώσεων οδηγεί τους νέους σήμερα, ενδεχόμενα στην καθυστέρηση σύναψης γάμου ή σε αγαμία και στην επιθυμία δημιουργίας οικογένειας με μικρό αριθμό παιδιών.

Αποτέλεσμα έρευνας του ΕΚΚΕ, απέδειξε ότι οι γυναίκες με υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης, αποκτούν λιγότερα παιδιά, απ' ότι οι γυναίκες με χαμηλότερο επίπεδο.

Έτσι για όσες γυναίκες δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό ο μέσος αριθμός γεννήσεων ζωντανών παιδιών είναι 2,03 παιδιά, για τις γυναίκες που έχουν τελειώσει το δημοτικό, ο αριθμός αυτός είναι (1,85), ενώ για αυτές που έχουν τελειώσει το γυμνάσιο είναι (1,54) και για αυτές που είναι απόφοιτες Πανεπιστημίου (1,58).

Η διαφοροποίηση αυτή, μπορεί να ερμηνευτεί ως εξής: οι γυναίκες με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο, γνωρίζουν και εφαρμόζουν αποτελεσματικότερα τις διάφορες μεθόδους αντισύλληψης. Επίσης οι μορφωμένες γυναίκες, είτε εργάζονται είτε όχι αποκτούν λιγότερα παιδιά από τις αμόρφωτες διότι έχουν περισσότερες δυνατότητες

να απολαύσουν υλικά και μη αγαθά, λόγω της καλοπληρωμένης απασχόλησης που τους εξασφαλίζει η μόρφωση τους, σ' όλες τις χρονικές περιόδους της ζωής τους.

Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι όχι μόνο η εργασιακή κατάσταση των γυναικών, αλλά και το είδος του επαγγέλματος που ασκούν, η θέση που έχουν στην εργασία τους, αλλά και ο λόγος για τον οποίο εργάζονται επιδρούν στον αριθμό των γεννήσεων. Οι γυναίκες που εργάζονται, ως υπάλληλοι, ως συμβοηθούντα μέλη της οικογένειας, καθώς επίσης και αυτές που εργάζονται για να καλύψουν βιοτικές ανάγκες, παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά γεννητικότητας, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες, στις οποίες τα ποσοστά γεννητικότητας κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα.

Μια άλλη βασική αιτία μείωσης των γεννήσεων είναι ο αστικός τρόπος ζωής. Η απόκτηση πολλών παιδιών δημιουργεί πρόσθετες ανάγκες και προβλήματα, όπως για παράδειγμα η στενότητα χώρου.

Τα διαμερίσματα «κλουβιά» διαθέτουν περιορισμένους χώρους ακατάλληλους για την στέγαση πολυμελών οικογενειών. Επίσης τα υψηλά ενοίκια των διαμερισμάτων, καθώς και η περιορισμένη προσφορά τους για την ενοικίαση, ιδιαίτερα σε οικογένειες που έχουν πολλά παιδιά, βοήθησε στην καθιέρωση της πυρηνικής οικογένειας και στην εξαφάνιση της. Το υψηλό κόστος αγοράς ή κατασκευής κατοικίας αποτελεί «όνειρο» για τα μικρά και τα μεσαία εισοδήματα. Σημαντική είναι η στενότητα και η έλλειψη χώρου για το παιχνίδι των παιδιών. Οι συνθήκες αυτές είναι επόμενο να επιφέρουν αλλαγές όχι μοναχά στο τρόπο ζωής και νοοτροπίας, σχετικά με την οικογένεια, αλλά και σ' αυτές τις διαπροσωπικές σχέσεις. Η απομόνωση, το άγχος, η καχυποψία, η έλλειψη ενδιαφέροντος για τον συνάνθρωπο είναι μερικά χαρακτηριστικά του αστικού τρόπου ζωής.

Όλη αυτή η κατάσταση που ισχύει τα τελευταία χρόνια έχει μεταμορφώσει την ελληνική κοινωνία. Άλλαξε το σκηνικό της ζωής για χιλιάδες ανθρώπους και διευκόλυνε τη μίμηση ξένων προτύπων, ολιγάριθμης οικογένειας.

Ένας ακόμη λόγος μείωσης των γεννήσεων είναι η ανεπαρκής προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας. Οι οικογένειες οι οποίες στηρίζονται στο εισόδημα ενός ατόμου, που τις περισσότερες φορές είναι η γυναίκα δεν είναι λίγες σήμερα. Η γέννηση ενός παιδιού σημαίνει λιγότερη ψυχαγωγία για τους γονείς και περισσότερη δουλειά για την μητέρα στο σπίτι. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει μια μητέρα, κατά την διάρκεια της ανατροφής του παιδιού, είναι πολλές. Αυτό συμβαίνει γιατί δεν λειτουργούν σωστά τα διάφορα προγράμματα προστασίας της μητέρας και του παιδιού(προληπτική ιατρική, βρεφονηπιακοί σταθμοί), λόγω ανεπαρκούς

πληροφόρησης.

Άλλος κοινωνικός παράγοντας – αίτιο μείωσης των γεννήσεων στη χώρα μας, είναι οι γεννήσεις παιδιών, χωρίς γάμο των γονέων τους, ο αριθμός των οποίων κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Λόγω της κοινωνικής κατακραυγής και προκατάληψης, καθώς της έλλειψης πραγματικής προστασίας και υποστήριξης από την πλευρά της πολιτείας, λίγες είναι οι γυναίκες που αποφασίζουν να κρατήσουν ένα παιδί το οποίο είναι εκτός γάμου.

Αμβλωση

Η άμβλωση αποτελεί απλώς τρόπο περιορισμού των γεννήσεων και όχι βασική αιτία. Όπως βασική αιτία δεν αποτελούν ούτε οι αντισυλληπτικές μέθοδοι που εφαρμόζονται σήμερα. Ο αριθμός των εκτρώσεων υπολογίζεται ότι στη χώρα μας ετησίως είναι περίπου 120.000, δηλαδή παρά την σημαντική ελάττωση εξακολουθεί να παραμένει ακόμη μεγαλύτερος από τον αριθμό των γεννήσεων.

Οι εκτρώσεις αυτές πέραν της δυσμενούς επιπτώσεως στο δημογραφικό πρόβλημα επιβαρύνουν την γυναίκα σωματικά και ψυχολογικά. Συγχρόνως όμως ενοχοποιείται και η κοινωνία γενικότερα με την εγκληματική της ανοχή, αλλά και οι γιατροί μαιευτήρες-γυναικολόγοι ειδικότερα με το να συμμετέχουν σε αυτήν την πράξη, που ούτε ιατρικά, ούτε ηθικά μπορεί να καλυφθεί. Γι'αυτό καλούνται οι μαιευτήρες- γυναικολόγοι ως επιστήμονες και πνευματικοί άνθρωποι, αλλά και η Ελληνική Μαιευτική και Γυναικολογική Εταιρεία σε πανελλήνια σταυροφορία για την αύξηση του αριθμού των γεννήσεων και περιορισμό του μεγάλου αριθμού των εκτρώσεων στη χώρα μας για να συμβάλλουν έτσι θετικά στην αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.

Είναι πραγματικά κατόρθωμα εάν ως μαιευτήρες-γυναικολόγοι επιτύχουμε να πείσουμε έστω την τελευταία στιγμή μια έγκυο να μην προβεί σε έκτρωση. Αυτό άλλωστε το έχει κάνει μερικές φορές κάθε μαιευτήρας, ο οποίος στο τέλος νοιώθει ευτυχής, διότι έχει την χαρά να δει ένα νέον άνθρωπό να γεννιέται χάρις στην δική του προσπάθεια. Το αποτέλεσμα στην προσπάθεια αυτή, όταν γίνει με πίστη και ζήλο είναι ενθαρρυντικό.

Δυστυχώς οι Ελληνίδες εξακολουθούν ακόμη να χρησιμοποιούν ως αντισύλληψη τις εκτρώσεις. Οι αριθμοί ανεβάζουν την χώρα μας στην πρώτη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς τον αριθμό των αμβλώσεων. Μια περίοδος παρότι μειώθηκε τα τελευταία χρόνια στις 120.000, ωστόσο παραμένει

μεγάλη σε υψηλά επίπεδα αντίστοιχα με τον αριθμό των γεννήσεων. Αυτό αποδίδεται στο μεγάλο αριθμό από ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, επειδή μόνον το 5% των Ελληνίδων χρησιμοποιούν την 100% ασφαλή μέθοδο αντισύλληψης που είναι τα αντισυλληπτικά δισκία, σε αντίθεση με το 35% σε άλλες χώρες της δύσης.

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΑΙΤΙΑ

α) Η οικονομική ανάπτυξη

Σύμφωνα με μια στατιστική έρευνα που έγινε στην χώρα μας, απέδειξε ότι όσο υψηλότερο είναι το εισόδημα μας, τόσο χαμηλότερο είναι και το επίπεδο γονιμότητας.

Μια αύξηση στο εισόδημα των νοικοκυριών, επηρεάζει τις προτιμήσεις και τις αξίες σε τέτοιο βαθμό, ώστε να επηρεαστεί σημαντικά ο αριθμός των γεννήσεων. Γι' αυτό παρατηρείται και το φαινόμενο οι περισσότεροι να προτιμούν να αποκτήσουν περισσότερα υλικά αγαθά, για παράδειγμα, να αγοράσουν ένα εξοχικό ή να κάνουν ταξίδια ή να αγοράσουν περισσότερα από δύο αυτοκίνητα κλπ παρά να αποκτήσουν παιδιά. Αυτό συμβαίνει γιατί: Η μεν απόκτηση υλικών αγαθών φανερώνει κοινωνική άνοδο και ευημερία και αυτό είναι κάτι που επιδιώκουν τα σημερινά ζευγάρια. Αντιθέτως η απόκτηση ενός παιδιού όχι μόνο θα μειώσει τον ελεύθερο χρόνο και θα αυξήσει τις ευθύνες, αλλά θα μειώσει σημαντικά το βιοτικό επίπεδο της οικογένειας, τουλάχιστον για 20 χρόνια κάτι που φυσικά δεν το προτιμούν και αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα.

β) Η απασχόληση της γυναίκας.

Παρ' όλο που λογικά η εργασία της γυναίκας και η «συμμετοχή» ενός δεύτερου μισθού στην οικογένεια θα οδηγούσε τα ζευγάρια στην απόφαση να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά, αυτό δεν έγινε. Από έρευνα που έγινε αποδείχθηκε ότι σε ζευγάρια με δύο μισθούς, το επίπεδο των γεννήσεων κατέβηκε ακόμη πιο κάτω και από αυτό της αντικατάστασης των γενεών.

Η εργασία της γυναίκας, στις αστικές περιοχές επηρεάζει την γονιμότητα έμμεσα, διότι οι εργαζόμενες γυναίκες παντρεύονται αργότερα, αλλά και άμεσα διότι

εκτός από την εργασία τους εκτός σπιτιού ασχολούνται και με αυτή του σπιτιού, προσφέροντας έτσι συνολική εβδομαδιαία εργασία 80 ωρών, δηλαδή την διπλάσια από αυτή των αντρών. Η επαγγελματική απασχόληση των γυναικών έχει την τάση περιορισμού του αριθμού των παιδιών στην οικογένεια.

Στις αγροτικές περιοχές όμως, η εργασία της γυναίκας, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στις 80 εβδομαδιαίες ώρες που μια γυναίκα της πόλης προσφέρει, αλλά πολλές φορές ξεπερνάει και τις 85 ώρες, δεν αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την γέννηση των παιδιών σήμερα, χωρίς όμως να φτάνει τα επίπεδα που ήταν παλαιότερα.

Η διαφοροποίηση αυτή μεταξύ υπαίθρου και πόλης οφείλεται στην νοοτροπία που εξακολουθεί να υπάρχει κυρίως στις αγροτικές περιοχές η οποία είναι:

- A) τα παιδιά είναι βοηθητικά χέρια για τα χωράφια.
- B) χρειάζονται για να τους βοηθήσουν στα γεράματα και

Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΑΙΤΙΑ

Οι δημογραφικοί παράγοντες, με σημαντικότερους α) την μείωση της βρεφικής θνησιμότητας, β) την μετανάστευση (εσωτερική – εξωτερική), γ) γήρανση και μείωση του αναπαραγωγικού πληθυσμού, δ) γαμηλιότητα και διαζυγίότητα, ε) στα πολλά τροχαία ατυχήματα και τις αρρώστιες ζ) στην απομάκρυνση από τη θρησκευτική πίστη παίζουν σπουδαίο ρόλο στην μείωση των γεννήσεων.

1) Μείωση της βρεφικής θνησιμότητας

Ο δείκτης αυτός φανερώνει το επίπεδο της παρεχόμενης υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και το πολιτιστικό και το κοινωνικό – οικονομικό του επίπεδο.

Το πολιτιστικό και το κοινωνικό – οικονομικό υπόβαθρο ενός λαού επηρεάζει σημαντικά, την μείωση ή την αύξηση της βρεφικής θνησιμότητας.

Η μεγάλη μείωση της βρεφικής θνησιμότητας στην Ελλάδα, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κοινωνική και την οικονομική της ανάπτυξη της, που γνώρισε τα τελευταία χρόνια (Τζιαφέτας).

Παλαιότερα, οι γυναίκες αποκτούσαν 6, 7, 8, παιδιά και από αυτά, για διάφορους λόγους, είτε προγεννητικούς είτε μεταγεννητικούς, πέθαιναν τα 5 ή 6 με αποτέλεσμα το ζευγάρι στην ουσία να έχει μόνο 2 ή 3 παιδιά.

Με την πρόοδο της Ιατρικής και την αξιόλογη βελτίωση στους τομείς της πρόληψης, σε συνδυασμό με την άνοδο την κοινωνικό – οικονομική η βρεφική θνησιμότητα έχει μειωθεί και τείνει να εξαφανιστεί. Επίσης δεν αποτελεί βασική αιτία μείωσης του αριθμού των παιδιών, που αποκτούν οι γονείς, εφ' όσον πρόκειται για επιλογή.

Ο αριθμός των θανάτων το 2003 ήταν 5.200 σε σύγκριση με 5.188 το 2002. Η βρεφική θνησιμότητα υπολογίζεται σε 4,1 θανάτους βρεφών για κάθε 1.000 γεννήσεις. Η προσδοκώμενη διάρκεια ζωής κατά τη γέννηση υπολογίστηκε σε 77,0 χρόνια για τους άνδρες και 81,4 χρόνια για τις γυναίκες.

2) Μετανάστευση

A) Εξωτερική Μετανάστευση

Η μετανάστευση προς το εξωτερικό επιδρά αρνητικά στην αύξηση του πληθυσμού αφενός και αφετέρου μειώνει το ρυθμό της γονιμότητας μας. Δηλαδή η αύξηση της μετανάστευσης δημιουργήσε μείωση της γονιμότητας. Αυτοί που αναγκάζονται να μεταναστεύσουν βρίσκονται στην αναπαραγωγική ηλικία.

Κατά την περίοδο του 1960, όπου το μεταναστευτικό ρεύμα βρισκόταν σε έξαρση, διαπιστώθηκε ότι τα 2/3 των ατόμων που έφυγαν ήταν ηλικίας 25- 30 χρόνων.

Οι παλιννοστούντες Ελληνίδες δεν ήσαν πλέον στην αναπαραγωγική ηλικία, αλλά γενικότερα και στην Ελλάδα έχει ελαττωθεί ο αναπαραγωγικός πληθυσμός (ηλικία 20-35), που από 48% το 1951 κατέληξε στο 20% το 1984 ενώ παράλληλα είχαν επηρεαστεί και υιοθετήσει την ξένη νοοτροπία σ' ότι αφορά το μέγεθος της οικογένειας.

B) Εσωτερική Μετανάστευση

Εξίσου σημαντική είναι και επίδραση της εσωτερικής μετανάστευσης, στο πρόβλημα της υπογεννητικότητας.

Η μαζική μετακίνηση του αγροτικού πληθυσμού, ή όπως χαρακτηριστικά ονομάζεται «αγροτική έξοδος» προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, από την μια πλευρά είχε αποτέλεσμα την μείωση των πολύτεκνων οικογενειών, που ήταν χαρακτηριστικό της ελληνικής επαρχίας, και από την άλλη στέρησε την ύπαιθρο από τους νέους. Η

εγκατάσταση τους στην πόλη, ο νέος τρόπος ζωής εκεί, οι διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης που αντιμετωπίζουν, τους οδηγούν στην αλλαγή στάσης και νοοτροπίας, προσαρμοσμένη σε αυτή της αστικής ζωής, η οποία έχει, σε σχέση με την οικογένεια υιοθετήσει, το μικρό μέγεθος αυτής.

γ) Η μείωση του αναπαραγωγικού πληθυσμού, είναι μια αιτία μείωσης των γεννήσεων.

Η αναλογία των γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία (15-49 ετών) μειώθηκε, σε σχέση με τον συνολικό αριθμό και αυτό όπως ήταν επόμενο επηρέασε την γεννητικότητα. Η αναλογία αυτή από 55,5% που ήταν το 1951 μειώθηκε σε 47,1% το 1984.

Η Ελλάδα με 9,8 γεννήσεις και τους 9,9 θανάτους ανά χιλίους κατοίκους καταλαμβάνει μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη σχετικά με την αναπαραγωγή και αυτό παρότι ο αριθμός είναι αυξημένος σε σχέση με το 1999.

Ακόμη πιο σημαντικότερη είναι και η γήρανση του παραγωγικού πληθυσμού. Το ποσοστό των γυναικών 20-34 ετών, από τις οποίες προέρχεται το μεγαλύτερο μέρος των γεννήσεων μειώθηκε από 48,1% του 1951 σε 20,3% το 1984.

δ) Γαμηλιότητα

Η εξέλιξη της γαμηλιότητας έχει μεγάλη σημασία για την γεννητικότητα.

Η μείωση του αριθμού των τελευτών γάμων σε πανελλήνια κλίμακα από 8,73 γάμους το 1960-1964 ανά χιλίους κατοίκους ελαττώθηκαν σε 5,86 γάμου ετησίως στην τετραετία 1987-1990. Αιτία κυρίως οι ελεύθερες σεξουαλικές σχέσεις, που αναστέλλουν τον γάμο ή τον διαλύουν και καταστρέφουν τις οικογένειες. Επίσης η αλλαγή στην αντίληψη για τον γάμο και την οικογένεια, οδήγησε στην κατάρρευση της παραδοσιακής οικογένειας και γενικότερα η αλλαγή των κανόνων και των αξιών.

ε) Διαζυγιότητα

Σύμφωνα με τα δεδομένα που ισχύουν το 1975 στους 100 γάμους, αντιστοιχούν 5 διαζύγια. Το 2001 το ποσοστό της Ελλάδας ήταν πάνω από 20%.

Τα νούμερα αποδεικνύουν την πραγματικότητα, σύμφωνα με την οποία τα διαζύγια αυξήθηκαν σημαντικά μετά από το 1975. Με αποτέλεσμα πολλοί

διαζευγμένοι που ήθελαν ν' αποκτήσουν άλλα παιδιά να μην τεκνοποιούν.

ζ) Στην απομάκρυνση από τη θρησκευτική πίστη

Η κυριότερη όμως αιτία υπογεννητικότητας είναι η απομάκρυνση του ανθρώπου από τον Θεό. Έχει ξεχαστεί η ρήση του Αποστόλου Παύλου: «Η γυνή σωθήσεται δια της τεκνογονίας». Εάν μελετήσουμε τις πολύτεκνες οικογένειες με 5 παιδιά και άνω θα διαπιστώσουμε ότι σε όλες τις οικογένειες αυτές επικρατεί η πίστη τους στο Θεό.

η) Στα πολλά τροχαία ατυχήματα και τις αρρώστιες

Ο μεγάλος αριθμός θανάτων από τροχαία ατυχήματα, ναρκωτικά, AIDS. Η Ελλάδα αφανίζεται στην ασφάλτο. Μόνο στην Αττική την τελευταία δεκαετία έχουν χάσει τη ζωή τους 5.000 άτομα από Τροχαία ατυχήματα, δηλαδή όσο μια μικρή κωμόπολη. Τα περισσότερα ατυχήματα συμβαίνουν Πέμπτη και Παρασκευή. Η τροχαία μέσα σε 2 μήνες σημείωσε 23.000 παραβάσεις και ζητεί τη συνεργασία γονέων και σχολείων

Δ. ΑΛΛΑ ΑΙΤΙΑ

Ο ρόλος του οικογενειακού προγραμματισμού και η χρήση αντισυλληπτικών μεθόδων, είναι καθοριστικός για την μείωση των γεννήσεων. Ο μέσος Έλληνας και ιδίως η Ελληνίδα είναι λιγότερο ενημερωμένοι και χρησιμοποιούν λιγότερο τα μέσα αντισύλληψης (πρόληψης των γεννήσεων) και περισσότερο το μέσα της άμβλωσης (καταστολή) παρά τις επιπτώσεις που έχει αυτό.

Ο κίνδυνος από τα πυρηνικά και τη ραδιενέργεια, φανερώνει την αγωνία για το αβέβαιο μέλλον που έχουμε οικοδομήσει άλλα γύρω της χωρίς την θέληση των ιδίων.

Η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι οικολογικές διαταραχές και η ρύπανση επηρεάζουν τον αριθμό των γεννήσεων. Ο μέσος Έλληνας έχει ευαισθητοποιηθεί με την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και τις επιπτώσεις που έχει αυτό στο μέλλον για την ζωή του.

α) Πτώση της φυσικής αύξηση του πληθυσμού.

Φυσική αύξηση του πληθυσμού είναι ο αριθμός που προκύπτει από την αφαίρεση του αριθμού των γεννήσεων από τον αριθμό των θανάτων (γεννητικότητα – θνησιμότητα). Η μείωση του αριθμού των γεννήσεων την τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα σε συνδυασμό με την μικρή αύξηση του ποσοστού θνησιμότητας είχε ως αποτέλεσμα την μείωση του ρυθμού φυσικής αύξησης του πληθυσμού. Από τις 19,6 περίπου γεννήσεις το χρόνο επί 1000 κατοίκων από τα μέσα της δεκαετίας 1990 (έναντι 17,95 το 1960) και ισάριθμους περίπου θανάτους η φυσική αύξηση του πληθυσμού της Ελλάδας είναι περίπου μηδενική.

Ο κύριος Δρεττάκης αποδεικνύει ότι αντί για φυσική αύξηση είχαμε φυσική μείωση (δηλαδή οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις) των Ελλήνων τη δεκαετία 1991-2000 (Ελευθεροτυπία, 11 Ιουλίου 2002.)

β) Αλλοίωση της πληθυσμιακής σύνθεσης

Η αύξηση του ρυθμού της γεννητικότητας ή διαφορετικά η μείωση του αριθμού των γεννήσεων θα προκαλέσει σύντομα μεγαλύτερη επιδείνωση στην μείωση του νεανικού πληθυσμού, στην αύξηση των ηλικιωμένων και τέλος στην αύξηση αλλοδαπών. Παράλληλα οι επιδράσεις και η είσοδος ξένων μεταναστών στην χώρα μας θα έχει ως αποτέλεσμα να χαθεί η εθνική μας ταυτότητα και κληρονομιά, ενώ θα υπάρξει σοβαρός κίνδυνος εξαφάνισης μας πληθυσμιακά.

γ) Μείωση του μεγέθους της οικογένεια.

Η μείωση της γεννητικότητας έχει ως βασική συνέπεια την μείωση του αριθμού παιδιών σε κάθε οικογένεια καθώς και την μείωση του αριθμού των πολύτεκνων οικογενειών.

δ) Μείωση της παραγωγικότητας

Όταν ο πληθυσμός της χώρας μας είναι στάσιμος, η μέση ηλικία των κατοίκων είναι υψηλή με αποτέλεσμα η γονιμότητα (των γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία) να μειώνεται και να αυξάνεται η θνησιμότητα.

ε) Πρόβλημα στην εθνική άμυνα εξαιτίας της μείωσης των στρατευσίμων.

Η μείωση της γεννητικότητας σε συνδυασμό με την ερήμωση των ορεινών, ακριτικών, νησιωτικών και εθνικά κρίσιμων περιοχών (π.χ νησιά Αιγαίου, Κρήτη, Έβρος) θα δημιουργήσει άμεσα προβλήματα στην άμυνα της χώρας και δυσχέρειες στην εξωτερική πολιτική.

Είναι γεγονός πως τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδας και ιδιαίτερα η διατήρηση της ειρήνης και ασφάλειας εξυπηρετούνται καλύτερα εάν αποτραπεί η επιδείνωση της δημογραφικής παρακμής.

Από την άλλη πλευρά έχουμε και την γειτονική μας χώρα την Τουρκία, η οποία έχει διαμετρικά αντίθεση πληθυσμιακή εξέλιξη με μας.

Το 2010 θα έχουμε περίπου τους μισούς στρατεύσιμους από αυτούς που είχαμε στα μέσα τα 10ετίας του 1950. Γίνεται απόλυτα κατανοητό τι σημαίνει αυτό για την Ελλάδα η οποία, ως γνωστόν, περιβάλλεται από εχθρικές χώρες που διεκδικούν εδάφη μας και δίοδο στη Θάλασσα. Η σταδιακή μείωση της άρχισε κυρίως από το 1981 και μετά.

ζ) Δημογραφική γήρανση

Μια άλλη βασική συνέπεια είναι ότι ο πληθυσμός θα αποτελείται από μεγαλύτερο ποσοστό ηλικιωμένων απ' ότι νέων δηλαδή θα παρατηρείται το φαινόμενο της δημογραφική γήρανσης. Μειώνεται η αναλογία των νέων και κυρίως ατόμων σε αναπαραγωγική ηλικία και αυτό έχει αποτέλεσμα να αυξάνεται η αναλογία των υπερηλίκων στο σύνολο του πληθυσμού.

η) Ερήμωση της υπαίθρου.

Η μετακίνηση του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα επηρεάζει τη γεννητικότητα. Αυτό δικαιολογείται ως εξής: Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τις διαφορές στο τρόπο ζωής, ενώ οι περισσότεροι από αυτούς είναι άνω των 40 ετών και έχουν παιδιά που ζουν, σπουδάζουν, ή είναι παντρεμένα στις πόλεις. Επομένως οι γειτονιές της υπαίθρου πεθαίνουν, γιατί επικρατεί η γεροντοκρατία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΓΑΜΟΣ –ΔΙΑΖΥΓΙΑ

ΓΑΜΟΣ

Ο γάμος είναι η νόμιμη μακροχρόνια θεσμική διαδικασία σύζευξης άντρα και γυναίκας. Εάν μια ένωση καλείται γάμος, αυτό σημαίνει ότι η σύζυγος και ο σύζυγος έχουν αναγνωρίσει απαιτήσεις έναντι των συντρόφων τους, οι οποίες συχνά είναι και υλικές. Με το γάμο εξασφαλίζεται η νομιμότητα (έτσι όπως κάθε φορά κοινωνικά προσδιορίζεται) των παιδιών-και άρα της διαδοχής και της κληρονομιάς. Ο σκοπός του ανδρόγυνου είναι να αποτελέσουν οικογένεια, να δώσουν απογόνους και να τους αναθρέψουν, ώστε έτσι να διαιωνίζεται η ζωή. Ο γάμος λοιπόν είναι η βάση της ζωής. Η Παλαιά Διαθήκη τοποθετεί το γάμο (σύζευξη του Αδάμ και της Εύας) στην αρχή της δημιουργίας της ανθρώπινης ζωής. Τη σύζευξη για τη διαιώνιση του είδους και τη δημιουργία απογόνων παρατηρούμε σε όλους τους ζωντανούς οργανισμούς (ζώα, φυτά). Εδώ όμως όλα γίνονται στην τύχη και από ένστικτο. Μόνο ο άνθρωπος αναγνώρισε πόσο ιερός είναι ο θεσμός του γάμου, αφού πρόκειται να στηρίξει την οικογένεια και την γέννηση νέων ανθρώπων. Ο γάμος μεταξύ ανθρώπων στηρίχθηκε στην αμοιβαία αγάπη του άνδρα και της γυναίκας

ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΑΜΟΥ

Οι προϋποθέσεις της έγκυρης σύναψης γάμου διακρίνονται σε θετικές και κωλύματα (αρνητικές).

Ως θετικές προϋποθέσεις για τη σύσταση γάμου, αναφερόμαστε σε ιδιότητες του ατόμου, φυσικές ή πνευματικές, τις οποίες θα πρέπει να διαθέτει το άτομο, ούτως ώστε να κρίνεται ικανό από τον νόμο για να μπορεί να τελέσει γάμο. Οι ιδιότητες αυτές είτε καθορίζονται ρητά από το γράμμα του νόμου, είτε προκύπτουν έμμεσα από τη φύση του γάμου (Κωνσταντινίδης Ι 983).

Έτσι λοιπόν, θεωρώντας απαραίτητη προϋπόθεση την διαφορά του φύλου μεταξύ των μελών του ζευγαριού, οι θετικές ιδιότητες, προϋποθέσεις, φυσικές και πνευματικές, για τη σύσταση γάμου, είναι:

Η ηλικία. Η συμπλήρωση του 18 έτους (ενηλικίωση) και η δικαιοπρακτική ικανότητα του ατόμου. Άμεσο αποτέλεσμα της προαναφερομένης ιδιότητας, είναι το

ότι θεωρούνται ανίκανοι να συνάπτουν γάμο, οι κατηγορίες των ατόμων, που για διάφορους λόγους, θεωρούνται ανίκανοι για δικαιοπραξία από τον νόμο. Έτσι λοιπόν, άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έτος, άτομα που βρίσκονται σε δικαστική απαγόρευση καθώς και εκείνοι οι οποίοι, κατά τη σύναψη γάμου δεν έχουν συνείδηση των πραττομένων ή λόγω πνευματικής νόσου, στερούνται της χρήσεως του λογικού, δεν μπορούν, σύμφωνα με τον νόμο να τελέσουν γάμο.

Οι αρνητικές προϋποθέσεις ή κωλύματα του γάμου, αναφέρονται σε κοινωνικές ιδιότητες — ρόλους, του ατόμου και εμποδίζουν τη σύσταση γάμου, για λόγους κοινωνικό-ηθικούς ή βιολογικούς. Αναφορικά τα κωλύματα αυτά είναι:

A) το κώλυμα από την ύπαρξη άλλου γάμου

B) το κώλυμα της συγγένειας εξ αίματος

Γ) το κώλυμα λόγω αγχιστείας

Δ) το κώλυμα λόγω υιοθεσίας

Πέρα από τα κωλύματα αυτά, δεν ισχύει άλλη απαγόρευση για τέλεση γάμου στο ελληνικό δίκαιο (Κωνσταντινίδης)

Ο Θεσμός της Οικογένειας

Ο άνθρωπος τα πρώτα χρόνια της ζωής του τα περνά αποκλειστικά και μόνο μέσα στην οικογένεια. Αυτό είναι η πηγή που τα κρυμμένα βάθη της αναδύεται ο άνθρωπος στο φως της ημέρας. Είναι ο πιο καρποφόρος τόπος μέσα στον οποίο μπορεί να βλαστήσει. Από τις αρχές της ιστορίας ως σήμερα βρίσκουμε την ενότητα πατέρας, μάνα, παιδί τα τρία στοιχεία που αποτελούν την οικογένεια, την κοινότητα ζωής γονέων και παιδιών. Αυτό που δημιουργεί το δυνατό σύνδεσμο ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας, την ενότητα μέσα στη μικρή ολότητα, που είναι μια δημιουργική σύνθεση, κάτι περισσότερο από το άθροισμα ή το σύνολο των μερών της.

Η Οικογένεια είναι, το πρωτόπλασμα κάθε Κοινωνικού Οργανισμού. Μέσα σ' αυτόν αναπτύσσεται το πιο ιερό και το πιο άγιο, το πιο βαθύ μυστήριο, το θαύμα της δημιουργίας.

Γύρω μας τα πάντα μεταβάλλονται καθώς ο παραδοσιακός οικογενειακός πυρήνας με τους δύο γονείς και τα παιδιά τους τείνει να εκλείψει. Οι μονογονεϊκές οικογένειες και τα διαζύγια αυξάνονται, εκατομμύρια ζευγάρια συζούν δοκιμαστικά

πριν από τον γάμο, οι δεύτεροι γάμοι αποτυγχάνουν συχνότερα από τους πρώτους και πολλά νοικοκυριά αποτελούνται πλέον από ένα και μοναδικό άτομο.

Και όλα αυτά τα φαινόμενα καταγράφονται σε εντυπωσιακά ποσοστά, που μάλιστα αυξήθηκαν ραγδαία, μόλις μέσα στην τελευταία τριακονταετία.

Είναι εκατοντάδες οι γάμοι που τελούνται κάθε μήνα, αυτή την περίοδο τόσο στις πόλεις όσο και στα χωριά. Αλλά εξίσου αυξημένα δυστυχώς είναι και τα διαζύγια. Εκκλησιαστικοί κύκλοι μας λένε σχετικά ότι από τα 1000 ζευγάρια που παντρεύονται, τουλάχιστον τα 500 απ' αυτά χωρίζουν μέσα στους επόμενους 5 ή 6 μήνες και βέβαια το φαινόμενο παρατηρείται πιο πολύ στις πόλεις από το χωριό.

ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Η αύξηση των γάμων από τους οποίους λείπει η αγάπη πιθανώς δεν προκαλεί εντύπωση. Ο γάμος είναι μια περίπλοκη ανθρώπινη σχέση και πολλοί την ξεκινούν χωρίς να έχουν προετοιμαστεί αρκετά. Γι' αυτόν τον λόγο, ενώ πολλοί γάμοι ευημερούν και είναι πραγματικά ευτυχισμένοι, σε αρκετούς άλλους υπάρχει ένταση.

Ο γάμος μπορεί να λυθεί με το θάνατο ενός των συζύγων ή με το διαζύγιο. Διαζύγιο είναι η δικαστική διαδικασία η οποία νόμιμα θέτει σε τέρμα ένα γάμο ο οποίος δεν είναι βιώσιμος από τον ένα ή και από τους δυο συζύγους και που επιτρέπει και στους δυο να ξαναπαντρευτούν.

Στη σημερινή εποχή οι δημογράφοι δίνουν μεγάλη σημασία στη διάλυση του γάμου και το διαζύγιο, τις συνέπειες τους και τις πιθανές μελλοντικές στρατηγικές. Στη μία άκρη του φάσματος η διάλυση του γάμου σχετίζεται με την απουσία της αγάπης στη συζυγική σχέση. Όμως δεν καταλήγουν στο διαζύγιο όλες οι σχέσεις στις οποίες δεν υπάρχει αγάπη. Οι περισσότεροι σχολιαστές πιστεύουν ότι υπάρχει αύξηση στη διάλυση των γάμων και επίσης μία αυξημένη ετοιμότητα διεξόδου στο διαζύγιο.

Θεωρητικά υπάρχει το έδαφος για να πιστέψουμε ότι, καθώς ο γάμος αλλάζει και τείνει στη συντροφική του παραλλαγή, με υψηλότερες προσδοκίες στοργής και σεξουαλικής εκπλήρωσης, και τα δύο φύλα, αλλά ιδιαίτερα οι γυναίκες, έχουν την τάση να τον εγκαταλείπουν εάν δεν καλύπτονται στις ελάχιστες ανάγκες που θεωρούν ότι έχουν.

Ίσως ο ένας ή και οι δύο ξεκίνησαν τον γάμο με μεγάλες προσδοκίες για μια

διαρκή σχέση. Όταν οι άνθρωποι έρχονται για πρώτη φορά κοντά νιώθουν φοβερή αίσθηση σιγουριάς ο ένας για τον άλλον, νιώθουν σαν να είναι ο σύντροφος τους το μόνο πρόσωπο πάνω στη γη που βλέπει και όταν συμβεί κάτι τέτοιο, μπορεί να υπάρξουν σοβαρές επιπτώσεις στο γάμο με αποτέλεσμα σε κάποιες περιπτώσεις να έχουν κάνει την αγάπη να σβήσει.

Το να μπορεί να έχει κανείς ένα σύντροφο με τον οποίο να μοιράζεται τις χαρές και τις λύπες της ζωής του είναι πραγματικά ευλογία. Ο γάμος μπορεί να καλύψει το κενό που προκαλεί η μοναξιά και η απόγνωση. Μπορεί να ικανοποιήσει την έμφυτη λαχτάρα που έχουμε για αγάπη, συντροφικότητα και ένα στενό δεσμό. Ο γάμος μπορεί να λύσει μερικά προβλήματα αλλά και να δημιουργήσει επίσης και κάποια καινούργια.

Σημαντική κρίση περνάει τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας ο θεσμός του γάμου. Τα διαζύγια που εκδόθηκαν την τελευταία δεκαετία αυξήθηκαν κατά 87,2% ενώ βρίσκονται σταθερά πάνω από το 14% των γάμων. Ιδιαίτερα το 2000 ήταν η χειρότερη χρονιά όλων των εποχών αφού τα διαζύγια στην Ελλάδα έφτασαν τα 11.309.

«Η εξακολούθηση της εγγάμου συμβίωσης έχει καταστεί ανέφικτη» ή αλλιώς «δύσκολοι καιροί για αμοιβαίες υποχωρήσεις, χωρίζουμε». Ένας στους πέντε Έλληνες λέει το «πικρό αντίο» επισφραγίζοντας το με οριστική λύση του γάμου. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1991 το ποσοστό των διαζυγίων δεν ξεπερνούσε το 10% σε πανελλαδικό επίπεδο, ενώ το 1996 το ποσοστό διπλασιάστηκε και άγγιξε το 20,6%, που αποτελεί και το ρεκόρ της δεκαετίας. Η χρονιά αυτή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ήταν η φτωχότερη σε αριθμό γάμων της δεκαετίας και η πλουσιότερη σε αριθμό διαζυγίων. Στην Αθήνα το φαινόμενο παρουσιάζει «έξαρση» ιδιαίτερα από το 1995 μέχρι σήμερα. Από τα στοιχεία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών προκύπτει ότι σχεδόν το ένα τρίτο των ζευγαριών που χόρεψε τον Ησαΐα είτε τελικά «όχι» στη μεταξύ τους συμβίωση υποβάλλοντας αίτηση διαζυγίου. Κατά τη διάρκεια του 1999 τελέστηκαν 7.450 γάμοι σε εκκλησίες της Αρχιεπισκοπής Αθηνών και κατατέθηκαν 2.119 διαζύγια.

Η πρώτη πενταετία του γάμου φαίνεται πως είναι και η πιο καθοριστική καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των διαζυγίων υποβάλλεται σ' αυτήν την κρίσιμη περίοδο. Δεν λείπουν βέβαια και τα ευτράπελα των «όποπτα» αβασάνιστων και βιαστικών

αποφάσεων ζευγαριών που παντρεύτηκαν και ύστερα από τρεις ημέρες κατέθεσαν αίτηση διαζυγίου. Κληρικοί και λαϊκοί των γραφείων γάμων επιβεβαιώνουν την ύπαρξη τέτοιων περιστατικών και εικάζουν ότι ενδεχομένως να επρόκειτο για λευκούς ή εικονικούς γάμους με ποικίλες σκοπιμότητες.

Συχνότητα διαζυγίων

Σίγουρα η συχνότητα των διαζυγίων τα τελευταία τριάντα χρόνια έχει δείξει μία θεαματική αύξηση. Από τους στατιστικούς πίνακες στη Ελλάδα φαίνεται ότι το διαζύγιο σε όλη τη διάρκεια του εικοστού αιώνα έχει αυξητική τάση, αλλά και ότι η αύξηση είναι ιδιαίτερα απότομη από τη δεκαετία του '60 και μετά.

Επίσης η συχνότητα των διαζυγίων αυξήθηκε μετά τους δύο παγκόσμιους πόλεμους, μετά τη νομοθεσία περί διαζυγίου και ιδιαίτερα μετά το μεταρρυθμιστικό διάταγμα περί διαζυγίου που τέθηκε σε ισχύ το 1971. Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσω να εξηγήσω γιατί συμβαίνει αυτό.

Όπως προκύπτει από στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 1980 το ποσοστό των διαζυγίων ξεπέρασε για πρώτη φορά το 10% ενώ τα προηγούμενα 20 χρόνια δεν είχε ξεπεράσει το 6%. Εκείνος ο χρόνος ήταν, επίσης, ο πρώτος στον οποίο τα διαζύγια ξεπέρασαν τα 6.000 κάτω από τα οποία η Ελλάδα δεν είχε πέσει τα τελευταία 20 χρόνια.

Μέχρι τότε πάντως οι γάμοι ήταν εξαιρετικά σταθεροί, λόγω των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών της εποχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ο αριθμός διαζυγίων δεν ξεπέρασε τα 3.505 τον χρόνο, ενώ τη χειρότερη χρονιά της δεκαετίας του 1970, το 1979, έφτασαν τα 4.716. Η δεκαετία 1986 - 1996 ήταν αυτή που προκάλεσε τον μεγαλύτερο προβληματισμό. Το 1995 ήταν η πρώτη χρονιά στην οποία τα διαζύγια ξεπέρασαν τα 10.000 με το ποσοστό τους να φτάνει στο 17,18%. Τα στοιχεία του 2000 αποκαλύπτουν ότι η ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας ευνοεί τα διαζύγια. Τα 6.642 από τα 11.309 εκδόθηκαν στην Αθήνα και τον Πειραιά. Αντίθετα, στην επαρχία, όπου οι παραδόσεις είναι ακόμη ισχυρές ο αριθμός των διαζυγίων είναι μικρότερος.

Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύει σήμερα η εφημερίδα "Το Έθνος", οι αλλαγές στις σχέσεις των δύο φύλων, οι αλλαγές στην επαγγελματική και οικονομική θέση των γυναικών αλλά και η απροθυμία των ζευγαριών να διατηρήσουν μία σχέση

η οποία δεν τους γεμίζει είναι οι βασικές αιτίες για τους γάμους που διαλύονται. Εκτός από την αύξηση των διαζυγίων, υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι προοδευτικά τα διαζύγια συμβαίνουν όλο και σε πιο πρώιμες φάσεις του γάμου.

Στο διάστημα μεταξύ 1961-91, αυξήθηκαν σημαντικά τα διαζύγια στα δύο πρώτα χρόνια του γάμου. Αυτό εν μέρει ερμηνεύεται από την αλλαγή στη νομοθεσία, που δίνει το δικαίωμα στα ζευγάρια να καταθέσουν αίτηση διαζυγίου ένα χρόνο μετά το γάμο, αλλά και γενικά επειδή οι γάμοι έχουν μικρότερη διάρκεια ζωής. Τα στατιστικά στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος μάς δείχνουν ότι σχεδόν το ένα τέταρτο του συνόλου των διαζυγίων συμβαίνουν σήμερα στα πρώτα τέσσερα χρόνια του γάμου. Συνολικά η διάμεσος τιμή ηλικίας των γυναικών στα διαζύγια είναι περίπου τα 33 και των αντρών τα 36. Σχεδόν τα μισά απ όλα τα διαζύγια συμβαίνουν μέσα στα πέντε πρώτα χρόνια του γάμου. Το διαζύγιο όμως επίσης συμβαίνει και μετά από πολλά χρόνια γάμου, όταν τα παιδιά έχουν μεγαλώσει.

Οι γυναίκες καταθέτουν αίτηση διαζυγίου με πολύ μεγαλύτερη συχνότητα από τους άντρες σύμφωνα με την στατιστική. Οι νεότερες και πιο μορφωμένες κάνουν με μεγαλύτερη ευκολία το πρώτο βήμα, παρά το γεγονός ότι εαυτές οι κατηγορίες παντρεύονται και πιο εύκολα. Σχεδόν τα τρία τέταρτα των αιτήσεων διαζυγίου στη Ελλάδα έχουν κατατεθεί από γυναίκες. Ίσως τα αίτια αυτής της εντυπωσιακής αναλογίας των γυναικών που καταθέτουν αίτηση διαζυγίου να είναι αυστηρά νομικά, αλλά δείχνουν επίσης ότι σε γενικές γραμμές οι γυναίκες είναι εκείνες που δυσανασχετούν με τους σύγχρονους γάμους.

Το μεταρρυθμιστικό διάταγμα για το διαζύγιο, που τέθηκε σε ισχύ το 1971, θέσπισε ως μοναδική αιτία διαζυγίου τον ανεπανόρθωτο κλονισμό. Ένας τέτοιος κλονισμός μπορεί να παρουσιαστεί εάν ισχύουν μία ή περισσότερες από τις πέντε συνθήκες που ακολουθούν:

1. Μοιχεία.
2. Παράλογη και αδικαιολόγητη συμπεριφορά
3. Εγκατάλειψη για δύο χρόνια
4. Διετής συνεχής διάσταση με τη συναίνεση των συζύγων.
5. Πενταετής συνεχής διάσταση.

Όπως λέει και η δικηγόρος στην εφημερίδα «Τα Νέα», η Βασιλική Τσατσιά, είναι αλήθεια πως τα ζευγάρια σήμερα χωρίζουν όλο και εύκολα. Αυτό γίνεται διότι υπάρχει οικονομική άνεση, αλλά έχει εκλείψει και η κοινωνική κατακραυγή.

Εντύπωση επίσης προκαλεί ότι οι παντρεμένοι δεν κάνουν καμία προσπάθεια να συντηρήσουν την σχέση τους και αυτό κατά την γνώμη της γίνεται γιατί ακριβώς έχουν αποθημοποιήσει του ίδιο γάμο. Ελεύθεροι περνούν πολύ καλύτερα, ενώ ο γάμος χρειάζεται προσπάθεια που κανένας δεν έχει διάθεση να καταλάβει.

Επίσης η καριέρα επηρεάζει πολύ συχνά το ανδρόγυνο. Ειδικά όταν η γυναίκα εξελίσσεται πιο γρήγορα από τον άνδρα. Ανασταλτικός παράγοντας είναι τα παιδιά, ενώ οι γυναίκες κάνουν συχνότερα το πρώτο βήμα και ζητούν διαζύγιο.

Όπως αναφέρει η δικηγόρος, η αφορμή πολύ συχνά είναι και ένα τρίτο πρόσωπο. Ειδικά όταν τα ανδρόγυνα έχουν παντρευτεί από πολύ νέα ή όταν είναι πολλά έτη παντρεμένα.

Κρίση φαίνεται ότι περνάει η ελληνική οικογένεια, αφού ένας στους έξι γάμους καταλήγει σε διαζύγιο. Όπως δείχνουν στα στατιστικά στοιχεία μάλιστα, τα δισεκτα χρόνια αυξάνονται, επομένως οι εκτιμήσεις είναι οι το 2006 τα ποσοστά αυτά θα ανέβουν. Όπως είπε όμως στον ALPHA και τη Μαρία Ζαχαροπούλου, ο διευθυντής του νομικού περιοδικού «Αρχείο Νομολογίας», Νίκος Μακρής, κάθε διαζύγιο υποκρύπτει ένα γάμο και οι Έλληνες ζητούν διαζύγιο όταν θέλουν να ξαναπαντρευτούν. Χαρακτηριστικό είναι ότι από 5,97% το 1979, τα διαζύγια αυξήθηκαν σε 10,72% το 1980. Το δισεκτο 1984 τα διαζύγια έφτασαν το 15,78%, ενώ ένα χρόνο αργότερα, το 1985 υποχώρησαν στο 11,88% για να φτάσουν το δισεκτο 1988 στο 19,18%.

Η Στατιστική Υπηρεσία ανακοίνωσε τα ποσοστά από τη Δημογραφική Έκθεση για το 2004 που παρουσιάζει μεταξύ άλλων την εξέλιξη των γάμων και διαζυγίων. Το 2004 ο αριθμός των γάμων αυξήθηκε σε 10.931 από 10.810 το 2003. Οι εκκλησιαστικοί γάμοι το 2004, που ήταν δισεκτος χρόνος, μειώθηκαν σε 3.359 από 3.898 το 2003 και οι πολιτικοί γάμοι αυξήθηκαν από 6.912 το 2003 σε 7.572 το 2004. Από τους 7.572 πολιτικούς γάμους που τελέστηκαν μόνο 1.990 ήταν γάμοι μεταξύ κατοίκων της Κύπρου και μόνο 187 από αυτούς αφορούσαν γάμους μεταξύ Κυπρίων. Κατά το 2004 ο αριθμός των διαζυγίων έφθασε τα 1.614 σε σύγκριση με 1.472 το 2003.

Ο Haskey δείχνει ότι οι αιτήσεις που κατέθεταν οι γυναίκες αφορούσαν στο σύνολό τους στην παράλογη συμπεριφορά του συζύγου τους και εκείνες των αντρών αφορούσαν πολύ περισσότερο στη μοιχεία

Πρόκειται για μία ενδιαφέρουσα γενική παρατήρηση, που δείχνει τις αυξανόμενες

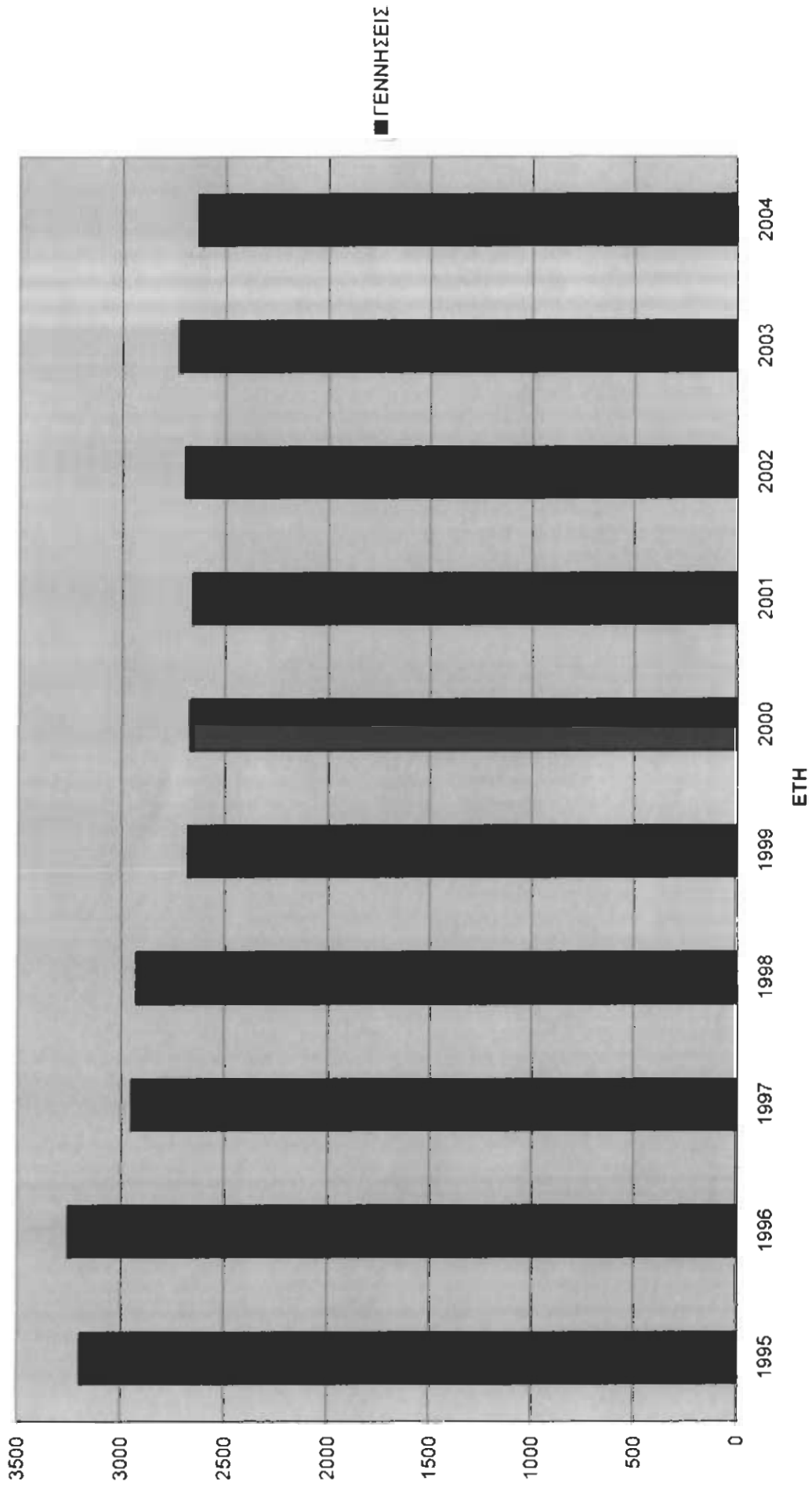
προσδοκίες των γυναικών για συντροφική, στοργική συμπεριφορά και δυσανεξία απέναντι στη βία, στη μέθη, στα τυχερά παιχνίδια και στη συναισθηματική αδιαφορία, ενώ οι άντρες θεωρούν πιο ευαίσθητη περιοχή τη σεξουαλική συμπεριφορά των συζύγων τους.

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε τα ποσοστά μεταξύ των γάμων, των διαζυγίων και των θανάτων από το έτος 1995 έως 2004 στο Νομό Αχαΐας και συγκεκριμένα στην Πάτρα. Βλέπουμε ότι οι γεννήσεις μειώθηκαν από 3194 το 1995 σε 2633 το 2004 ενώ παράλληλα οι θάνατοι αυξήθηκαν από 1025 το 1995 σε 1257 το 2004. Όσον αφορά τους γάμους, οι θρησκευτικοί μειώθηκαν από 1000 το 1995 σε 878 το 2004 ενώ παράλληλα οι πολιτικοί αυξήθηκαν από 102 το 1995 σε 173 το 2004.

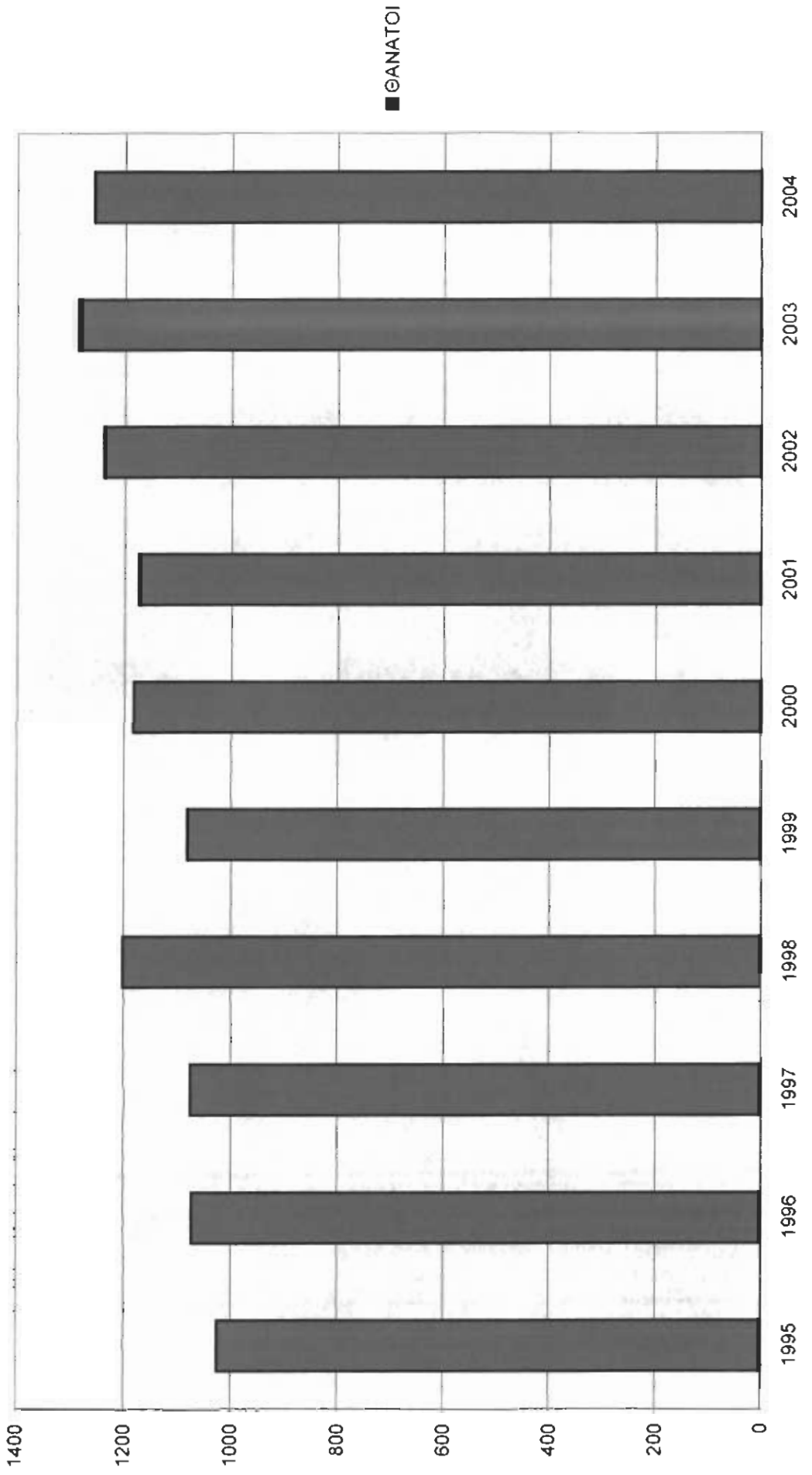
ΠΙΝΑΚΑΣ

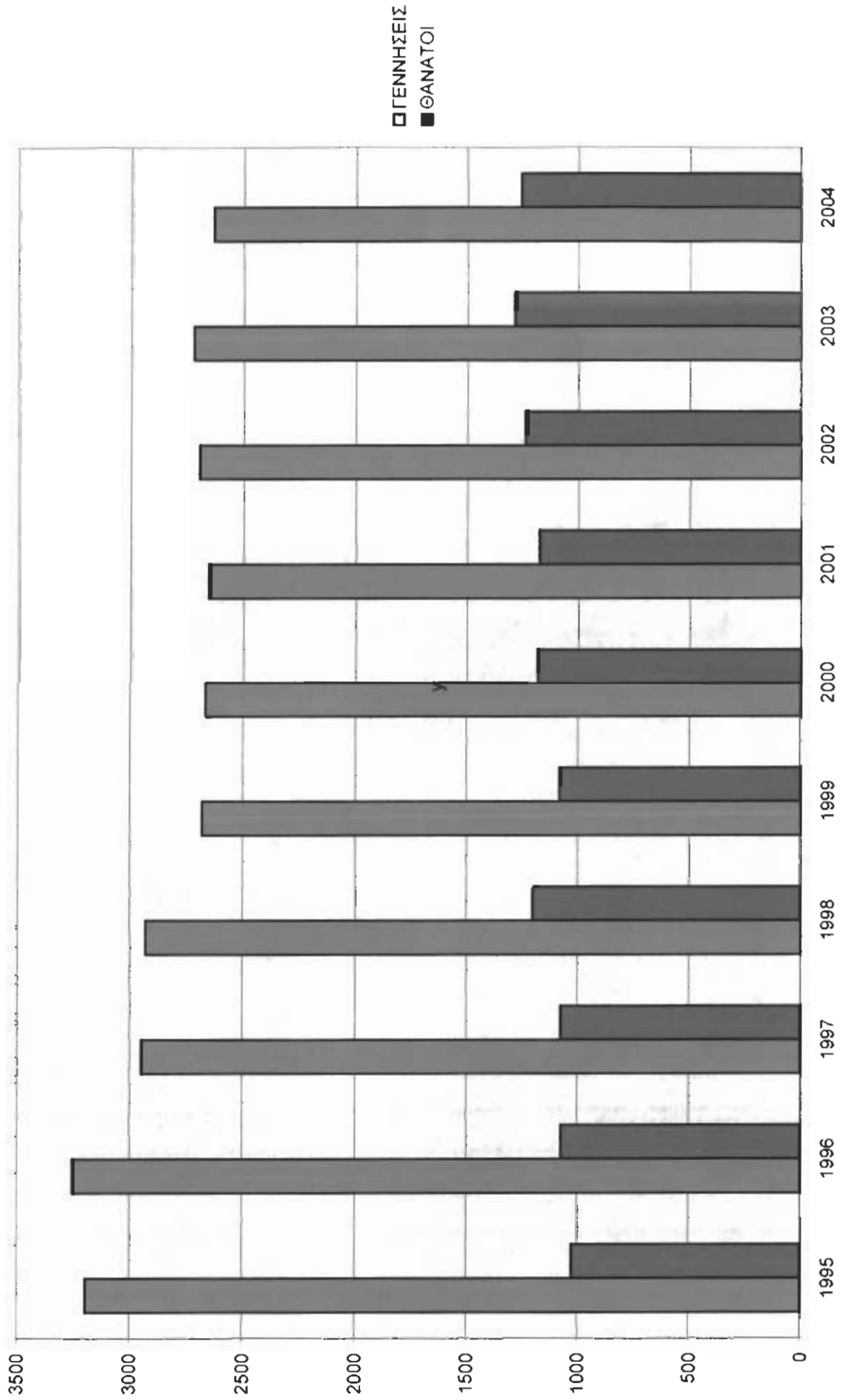
ΕΤΗ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ	ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ	ΘΑΝΑΤΟΙ
1995	3194	1000	102	1025
1996	3252	832	79	1073
1997	2948	1001	79	1075
1998	2930	951	64	1202
1999	2681	1033	86	1082
2000	2666	812	112	1183
2001	2655	921	146	1174
2002	2696	968	159	1239
2003	2722	948	142	1287
2004	2633	878	173	1257
2005				
ΣΥΝΟΛΑ	<u>28377</u>	<u>9344</u>	<u>1142</u>	<u>11597</u>

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

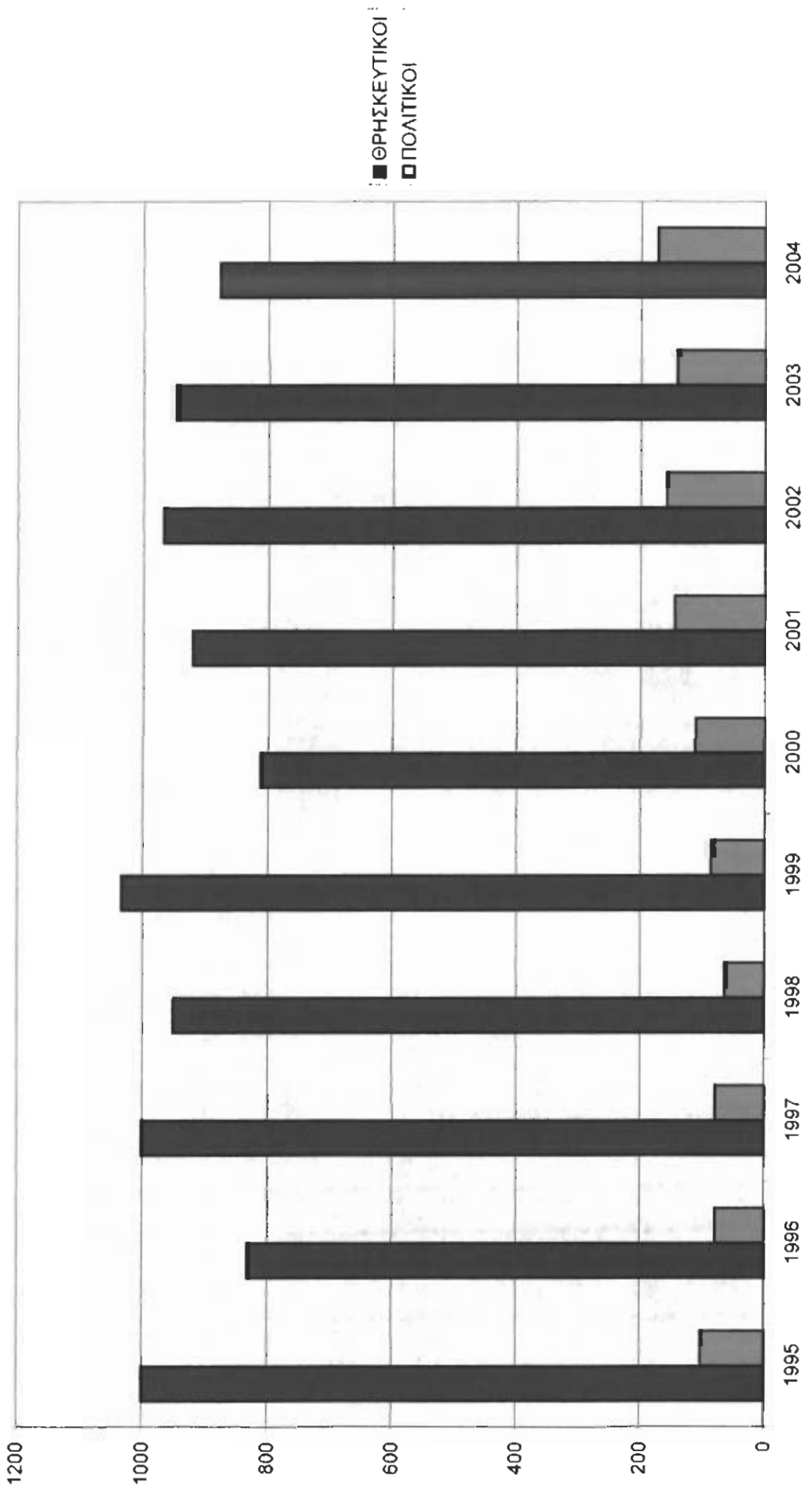

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΓΑΜΟΙ

ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ

1. Μακροκοινωνικοί παράγοντες

Για μια τόσο μεγάλη αλλαγή στη συμπεριφορά είναι σαφές ότι θα πρέπει να υπάρχουν μακροκοινωνικοί παράγοντες που διεισδύουν στην κοινωνία μας. Υπάρχουν τέσσερα στοιχεία:

- Χειραφέτηση της γυναίκας

Το πρώτο και σημαντικότερο είναι η χειραφέτηση των γυναικών, η οποία οδηγεί σε μία διαφορετική σχέση άντρα-γυναίκας. Οι γυναίκες βγαίνουν από μία ιεραρχική πατριαρχική σχέσης και κατευθύνονται σε μία μεγαλύτερη ισονομία. Όλο και περισσότερες γυναίκες εργάζονται και αυτό σημαίνει ότι η επιβίωση τους δεν εξαρτάται εντελώς από τους συζύγους τους. Το μέγεθος της οικογένειας έχει μειωθεί σημαντικά και οι γυναίκες είναι πιο ελεύθερες να ασχοληθούν και με άλλες, εκτός της ανατροφής των παιδιών, δραστηριότητες.

- Άνοδος του βιοτικού επιπέδου

Δεύτερον, σε όλο τη κοινωνία της μεταπολεμικής περιόδου σημειώθηκε άνοδος του βιοτικού επιπέδου και αύξηση των υλικών παροχών. Η τροφή, η στέγη, η ένδυση, το σχολείο και η εκπαίδευση είναι παροχές που αφορούν στην πλειοψηφία και με επάρκεια. Αυτή η κάλυψη των βιολογικών αναγκών έχει προετοιμάσει το έδαφος για αυξημένες προσδοκίες στον κόσμο των συναισθημάτων και της σεξουαλικής ικανοποίησης. Και οι άντρες και οι γυναίκες ζητούν περισσότερα πράγματα ο ένας από τον άλλον και αυτές οι υψηλότερες προσδοκίες είναι πιθανόν να παραμείνουν όσο διαρκούν και τα υλικά οφέλη, εκτός εάν καλύπτονται σταδιακά με επαρκή εκπαίδευση και υποστήριξη.

- Διαφοροποίηση του γάμου

Τρίτον, η φύση του γάμου, έχει αλλάξει. Το παραδοσιακό συμβόλαιο κοινωνικών ρόλων που δίνει έμφαση στο ρόλο του άντρα ως στηρίγματος της οικογένειας και της γυναίκας ως του προσώπου που γεννά, ανατρέφει και φροντίζει

παιδιά και νοικοκυριό έχει αλλάξει. Οι ρόλοι αυτοί διατηρούνται σε κάποιο βαθμό, αλλά αυτό που όλο και περισσότερο αναδύεται κυρίαρχο χαρακτηριστικό του συντροφικού γάμου είναι η αγάπη. Η μετάβαση από το θεσμικό στο συντροφικό γάμο έχει συμβεί ραγδαία, χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία και υποστήριξη, και το κενό έχει συμπληρωθεί από τα διαζύγια. Η κοινωνία ήταν εξοικειωμένη με τις δεξιότητες που απαιτούσε ο θεσμικός γάμος, της μένει όμως τώρα να εξοικειωθεί με τις δεξιότητες που απαιτεί ο συντροφικός γάμος.

- Ψυχικές διαταραχές (άγχος, κατάθλιψη)

Καθώς το ζευγάρι έρχεται πιο κοντά, οι συναισθηματικοί, οι ψυχολογικοί παράγοντες δεσπόζουν και οι προσδοκίες των ζευγαριών επηρεάζονται βαθιά από τις θεραπευτικές δυνατότητες της ψυχοθεραπείας. Το αίτιο της συζυγικής δυστυχίας είναι η απομάκρυνση του ατόμου από το ή τη σύζυγο του ή της, η αρνητικότητα τους, το χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης, το χαμηλό επίπεδο της σεξουαλικότητας στη σχέση και η έλλειψη αναγνώρισης και προσοχής.

Μπορεί κανείς να δει ότι οι τέσσερις αυτοί παράγοντες έχουν διαποτίσει το έδαφος πάνω στο οποίο διαδραματίζεται ο γάμος. Έχουν κατά γενική ομολογία μεταβάλει τις κοινωνικές και συναισθηματικές διαστάσεις, οι οποίες μορφώνουν το καλούπι των προσωπικών σχέσεων.

2. Ειδικοί κοινωνικοί παράγοντες

Περνώντας από αυτούς τους μακρο-παράγοντες στην κοινωνιολογική έρευνα, οι κοινωνιολόγοι έχουν βρει αρκετούς κοινωνικούς παράγοντες που σχετίζονται με τα διαζύγια. Οι παράγοντες αυτοί παρατίθενται στη συνέχεια, όχι όμως με σειρά σημαντικότητας.

α) Ο πρώτος παράγοντας είναι η ηλικία που παντρεύεται κανείς. Ο παράγοντας αυτός ανιχνεύεται σταθερά εδώ και εικοσιπέντε τουλάχιστον χρόνια. Σύμφωνα με τα ερευνητικά ευρήματα, τα άτομα που παντρεύονται κάτω από την ηλικία των είκοσι ετών είναι πιο ευάλωτα στο διαζύγιο. Στην πραγματικότητα οι Martin και Bumpass συμπέραναν ότι η ηλικία κατά την οποία τελείται ο γάμος είναι ο ισχυρότερος προβλεπτικός παράγοντας διαζυγίου στα πρώτα πέντε γάμου του, και οι Moore και Waite δείχνουν ότι η επίδραση αυτή ισχύει ανεξάρτητα από την πρώιμη τεκνοποιία.

β) Διάφορες μελέτες δείχνουν ότι η προγαμιαία τεκνοποιία αυξάνει τον κίνδυνο

διαζυγίου στον επακόλουθο γάμο, όχι όμως και η προγαμιαία σύλληψη από μόνη της.

γ) Ο συνδυασμός νεανικού γάμου και προγαμιαία εγκυμοσύνης έχουν ιδιαίτερη συνάφεια με το διαζύγιο.

δ) Υπάρχουν πολυάριθμες μελέτες που δείχνουν ότι τα ζευγάρια τα οποία έχουν παρόμοια κοινωνικά χαρακτηριστικά, όπως φυλή, θρησκεία, μόρφωση, επίπεδο, σημειώνουν λιγότερα διαζύγια από εκείνα με ανόμοια χαρακτηριστικά.

ε) Υψηλότερα μορφωτικά επίπεδα σχετίζονται γενικά με μεγαλύτερη σταθερότητα στο γάμο .

στ) Η αυξημένη υλική ευημερία, που συμβάλλει στην ύπαρξη μεγαλύτερων προσδοκιών, οδηγεί σε διαζύγια, είναι επίσης γεγονός ότι τα πολύ χαμηλά κοινωνικά και υλικά επίπεδα μπορεί εξίσου να συμβάλλουν στη διάλυση του γάμου. Έχει βρεθεί ότι υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της κοινωνικοοικονομικής θέσης και του διαζυγίου: όσο χαμηλή η κοινωνικοοικονομική θέση, τόσο μεγαλύτερα τα ποσοστά διαζυγίου. Η κοινωνικοοικονομική θέση σχετίζεται με το μορφωτικό επίπεδο, το εισόδημα, την κτήση κατοικίας, όλοι παράγοντες που σχετίζονται αντιστρόφως ανάλογα με το διαζύγιο.

ζ) Εξίσου αντίστροφη είναι η σχέση της σύνδεσης με την εκκλησία και του αριθμού των διαζυγίων.

3. Άλλοι παράγοντες

ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ. Πολλές ταινίες, βιβλία και δημοφιλή τραγούδια περιγράφουν την αγάπη με έναν ρεαλιστικό τρόπο. Προτού παντρευτούν, ο άντρας και η γυναίκα νιώθουν ότι ζουν ένα όνειρο που γίνεται πραγματικότητα, αλλά έπειτα από μερικά χρόνια γάμου συμπεραίνουν ότι πράγματι ονειρεύονταν! Ακόμη και ένας γάμος που λειτουργεί ομαλά μπορεί να φαίνεται εντελώς αποτυχημένος αν υστερεί έστω και λίγο από ειδύλλια των ρομαντικών μυθιστορημάτων. Αυτό έχει σαν συνέπεια τη διάλυση των γάμου ενώ παράλληλα το ανδρόγυνο φοβάται να κάνει παιδιά.

ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ. Συνήθως δεν περνάει πολύ καιρός για να ανακαλύψει ένα ανδρόγυνο ότι δεν ταιριάζουν τόσο όσο νόμιζαν προτού παντρευτούν. Ο γάμος συχνά φέρνει στην επιφάνεια χαρακτηριστικά τα οποία οι σύντροφοι είχαν καταφέρει να κρύψουν από τον εαυτό τους όσο διάστημα ζούσαν μόνοι. Ως αποτέλεσμα, μετά τον γάμο μερικά ζευγάρια μπορεί να συμπεραίνουν ότι είναι εντελώς αταίριαστα. Αν και έχουν

μερικές ομοιότητες στις προτιμήσεις και στην προσωπικότητα, οι περισσότεροι άνθρωποι ξεκινούν το γάμο με μεγάλες διαφορές στις συνήθειες και στην νοοτροπία. Δυστυχώς πολλά ζευγάρια δεν ξέρουν να συμβιβαστούν αυτές τις διαφορές με αποτέλεσμα να οδηγούνται στη διάλυση του γάμου τους. Αυτός είναι και ένα σημαντικό λόγος που το ζευγάρι δεν κάνει παιδιά.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ Στο γάμο οι διαφωνίες είναι αναπόφευκτες. Σ' έναν υγιή γάμο ο σύζυγος και η σύζυγος νιώθουν ελεύθεροι να εκφράσουν κάποιο παράπονο, αλλά πολύ συχνά, πάνω στην έξαψη του θυμού, κάποια παράπονα εκφράζονται με καταστροφικό τρόπο, ως επίθεση στον χαρακτήρα του άλλου συντρόφου. Όταν συμβαίνει αυτό, η συζήτηση γίνεται πεδίο μάχης όπου ο καθένας υπερασπίζεται τις απόψεις του πεισματικά και οι λέξεις είναι όπλα αντί να είναι μέσα επικοινωνίας. Με αποτέλεσμα να χωρίζουν αλλά και να μην κάνουν παιδιά.

ΣΥΝΕΠΕΙΔΕΣ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ

Σε προηγούμενο κεφάλαιο έγινε αναφορά για την συμβολή των γάμων και των διαζυγίων στην γεννητικότητα (υπογεννητικότητα). Στο κεφάλαιο αυτό και ύστερα από μελέτη και επεξεργασία αρκετών στοιχείων που ανέφερα στις προηγούμενες παραγράφους, προσπάθησα να εξετάσω κατά πόσο μεγάλη ή μικρή συμβολή έχουν οι γάμοι και τα διαζύγια στην υπογεννητικότητα.

Είναι κατανοητό ότι ο γάμος και κατ' επέκταση η οικογένεια σαν θεσμός έχει μεγάλη δυναμική στην κοινωνία μας γενικότερα, με αποτέλεσμα να επηρεάζει θετικά ή αρνητικά πολλά στοιχεία της καθημερινότητας μας. Ένα από αυτά τα προβλήματα είναι οι επιπτώσεις των πολλών ή λίγων γάμων και των διαζυγίων στην γεννητικότητα. Συγκεκριμένα η παροχή οικονομικών πόρων στο ξεκίνημα μιας νέας ζωής των νεαρών ζευγαριών θα βοηθήσουν το ζευγάρι να δημιουργήσει μια αρμονική και ευτυχισμένη ζωή, χωρίς το καθημερινό άγχος για την απόκτηση κάποιων υλικών αγαθών. Με την βοήθεια αυτών των οικονομικών πόρων η πιθανότητα για τη διάλυση του γάμου θα είναι μικρότερη και η αύξηση της γεννητικότητας

Ένας άλλος βασικός παράγοντας που οδηγεί το ζευγάρι στο διαζύγιο είναι η σύναψη του γάμου σε μικρή ηλικία. Πιστεύοντας το ζευγάρι ότι ο γάμος είναι απλή υπόθεση αποφασίζει σε μικρές ηλικίες να κάνει οικογένεια, κάτι που τις περισσότερες

φορές αυτό οδηγεί σε λάθος συμπεράσματα και ανικανότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων. Το άτομο δημιουργεί οικογένεια με ανωριμότητα, χωρίς σκέψη και εμπειρία και χωρίς να γνωρίζει τις ευθύνες που έχει μια οικογένεια και ειδικότερα όταν υπάρχουν παιδιά.

Επίσης ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι η φύλαξη των παιδιών. Σήμερα σε μια κοινωνία σαν και τη δική μας, η εργασία της γυναίκας εκτός σπιτιού αλλά και του άνδρα είναι απαραίτητη. Όπως επίσης απαραίτητη είναι και η ύπαρξη βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών. Όταν δεν υπάρχουν σταθμοί ή υπάρχουν αλλά δεν λειτουργούν κάτω από σωστές και ευνοϊκές συνθήκες και δεν είναι επανδρωμένοι με ειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό, με αποτέλεσμα να μην προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες τόσο στην εργαζόμενη γυναίκα όσο και στα παιδιά δηλαδή όταν δεν παρέχουν την κατάλληλη προστασία, το υγιεινό φαγητό, τη σωστή διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία δημιουργούν άγχος στο ζευγάρι και το αναγκάζουν να μη θέλουν να κάνουν παιδιά.

Στην σημερινή εποχή έχει πάψει να είναι αποκλειστικός στόχος ζωής η δημιουργία οικογένειας δίνοντας προτεραιότητα στην ατομική καλλιέργεια, μόρφωση, κοινωνική καταξίωση και επαγγελματική άνοδο. Η αλλαγή στάσης νοοτροπίας των γυναικών δεν περιορίζονται πλέον στο παραδοσιακό ρόλο της (μητέρας, συζύγου, νοικοκυράς), αλλά επιθυμούν τη διερεύνηση των κοινωνικών τους ρόλων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών η οποία της έχει δώσει περισσότερες επιλογές και μεγαλύτερη δύναμη. Η γυναίκα παύει να θεωρεί αποκλειστική απασχόλησή της, την φροντίδα του σπιτιού και των παιδιών της και στοχεύει στην προσωπική και κοινωνική της ανάπτυξη και στην δημιουργία της καριέρας της. Αυτό έχει συνέπεια τη γέννηση λιγότερων παιδιών, με το σκεπτικό ότι τα παιδιά θα της φέρουν εμπόδιο στις δραστηριότητες της. Παράλληλα δημιουργείται και μια διαφορετική σχέση με το σύζυγο της, γιατί υπάρχει έλλειψη επικοινωνίας και διαλόγου και αυτό οδηγεί στη διάλυση της οικογένειας.

Η κρίση των ηθικών αξιών είναι ένας άλλος παράγοντας. Σήμερα υπάρχει μια σταδιακή διαφοροποίηση και χαλάρωση των ηθών της έλλειψης της οικογένειας και κοινωνίας, η οποία παλαιότερα θεωρείτο « μη προοδευτική» και παλαιών αρχών. Η διαφοροποίηση αυτή επηρεάζει και τον τρόπο ζωής των ζευγαριών και τον αριθμό παιδιών σε κάθε οικογένεια.

Επιπλέον, ο γάμος που γίνεται με βιαστικές κινήσεις μόνο από συμφέρον ή

επειδή ο χρόνος το απαιτεί ή επειδή υπάρχουν πιέσεις από την οικογένεια, καθώς επίσης και η μη σωστή προετοιμασία των μελών του ζευγαριού για τη συμμετοχή τους στο γάμο, είναι ένας άλλος παράγοντας ο οποίος οδηγεί το γάμο σε διάλυση. Το ζευγάρι οδηγείται στο γάμο χωρίς να υπάρχουν τα απαραίτητα συστατικά, παντρεύονται χωρίς να γνωρίζουν τον εαυτό τους, το σύντροφο τους, δεν είναι έτοιμοι να κάνουν συμβιβασμούς και υποχωρήσεις. Όλα αυτά προκαλούν φθορά στο ζευγάρι, υπάρχει απογοήτευση ενώ συγχρόνως επικρατεί και ο φόβος του, «ότι καλύτερα να μην κάνω παιδιά, διότι δε μ' αρέσει το άτομο με το οποίο είμαι μαζί» ή «ότι η ανάγκη με ανάγκασε». Νοοτροπίες όπως οι παραπάνω οδηγούν πολλά ζευγάρια σε χωρισμό από τους πρώτους μήνες συμβίωσης τους, με αποτέλεσμα την διάλυση της οικογένειας και την μη ύπαρξη παιδιών.

Οι ευθύνες της ανατροφής των παιδιών έχουν ως συνέπεια την μείωση των γεννήσεων και την αύξηση των διαζυγίων. Το φαινόμενο των διαζυγίων που ήταν μέχρι πρόσφατα «αστικό» άρχισε να εξαπλώνεται και στις αγροτικές περιοχές, όπου παλαιότερα ήταν ανύπαρκτο, επηρεάζουν την επιθυμία των συζύγων για απόκτηση παιδιών αλλά και για τον αριθμό αυτών. Από την μια τα νέα ζευγάρια σκέφτονται και «φοβούνται» τη πιθανότητα του διαζυγίου μέσα στο γάμο και από την άλλη αυτό τους κάνει περισσότερο επιφυλακτικούς στην απόκτηση περισσότερων παιδιών μια και μεγάλος αριθμός διαζυγίων συμβαίνουν τα πρώτα χρόνια του γάμου.

Λόγω της κρίσης του θεσμού του γάμου τα άτομα δείχνουν μια επιφυλακτικότητα για υψηλή γονιμότητα. Η αγωνία των νέων ζευγαριών για το μέλλον της σχέσης τους καθώς και το γενικότερο κλίμα που επικρατεί στις διαπροσωπικές σχέσεις, η διάβρωση των ηθών, τους επηρεάζει στην απόκτηση παιδιών.

Τέλος ένας άλλος βασικός παράγοντας που οδηγεί στην αποτυχία ενός γάμου αλλά συγχρόνως και στην μείωση των παιδιών είναι η επαγγελματική αποκατάσταση του ζευγαριού. Η πιθανότητα ενός γάμου, με καλή επαγγελματική αποκατάσταση και των δύο συζύγων, είναι πιο επιτυχής και πιο σίγουρη για τη δημιουργία μιας σωστής οικογένειας. Η επαγγελματική εκπαίδευση του, θα χρηματοδοτήσει το ζευγάρι και θα του δώσει τα απαραίτητα οικονομικά εφόδια ώστε να αποκτήσει τον αριθμό των παιδιών που θέλει χωρίς να κινδυνεύει ο γάμος τους.

Βλέποντας συνοπτικά κάποιους από τους παραπάνω λόγους που κάνουν ένα ζευγάρι να παντρευτεί ή να χωρίσει, μπορούμε να εντοπίσουμε και κάποιες από τις επιπτώσεις που έχουν αυτά στην υπογεννητικότητα. Όπως προανέφερα πιο πάνω ο

γάμος και κατ' επέκταση ο θεσμός της οικογένειας είναι πηγή ζωής για την κοινωνία μας, όπως επίσης και η αύξηση του πληθυσμού. Εξάλλου ο αριθμός και των λίγων και των πολλών γάμων οδηγεί στην μείωση των γεννήσεων, στην αύξηση των διαζυγίων και συγχρόνων στην αύξηση της υπογεννητικότητας. Βλέπουμε δηλαδή πόσο σημαντική είναι η επιβίωση ενός γάμου στην σημερινή κοινωνία και ιδιαίτερα πόσο σημαντικός είναι ο αριθμός των γεννήσεων στις μέρες μας.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Πολλοί γάμοι αποτυχαίνουν και δεν είναι δυνατόν να επανέλθουν στην προηγούμενη κατάσταση. Στην πραγματικότητα, είναι τόσοι πολλοί οι γάμοι που θα κλονιστούν ή θα αποτύχουν ανεπανόρθωτα ώστε υπολογίζεται ότι περισσότερο από το ένα τέταρτο των παιδιών που γεννιούνται σήμερα είναι πιθανό να βιώσουν το χωρισμό των γονιών τους προτού φτάσουν στη σχολική ηλικία. Το διαζύγιο είναι μια απόφαση που έχει επιπτώσεις σε όλα τα μέλη της οικογένειας και όχι μόνο στους συντρόφους. Είναι το γεγονός ζωής που λαμβάνει τη δεύτερη υψηλότερη θέση πρόκλησης στρες ανάμεσα σε σαράντα τρεις θεωρητικά τραυματικές καταστάσεις οι οποίες είναι καταγραμμένες στην Κλίμακα Κοινωνικής Αναπροσαρμογής Των Holmes και Rahe (1967). Πράγματι, το διαζύγιο είναι ένα από τα πιο συνηθισμένα δυσμενή γεγονότα ζωής που αντιμετωπίζουν τα παιδιά.

Οι άνθρωποι έχουν την τάση να υποθέτουν ότι τα παιδιά από διαλυμένα σπίτια μειονεκτούν στη ζωή, και ότι αναπόφευκτα θα βασανίζονται από συναισθηματικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς. Πράγματι, μερικά παιδιά, όταν οι γονείς τους χωρίζουν, υποφέρουν σε τέτοιο βαθμό από έντονο συναισθηματικό τραύμα ώστε ποτέ δεν θα αναρρώσουν ολοκληρωτικά από τις αρνητικές επιδράσεις. Οι ψυχολογικές επιδράσεις συχνά εξακολουθούν να υπάρχουν και στην ενήλικη ζωή, χωρίς μερικές φορές τα άτομα να έχουν σαφή επίγνωση για το πού εντοπίζεται το πρόβλημα (Wallerstein 1991). Τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι τα άτομα από διαζευγμένους ή χωρισμένους γονείς σε σύγκριση με εκείνα που δεν προέρχονται από διαλυμένα σπίτια, έχουν δύο φορές περισσότερες πιθανότητες να κάνουν γάμους οι οποίοι επίσης θα καταλήξουν σε διαζύγιο ή χωρισμό, διαιωνίζοντας με αυτό τον τρόπο τις αρνητικές επιπτώσεις από τη μία γενιά στην επόμενη. Οι Rutter και Madge (1976) αναφέρουν ότι το διαζύγιο είναι ένας από τους παράγοντες που έχει ως αποτέλεσμα τη διαίωνιση προβλημάτων από τη μία γενιά στην επόμενη. Υπάρχουν ακόμη μερικά ερευνητικά στοιχεία τα οποία αφορούν την επίδραση που μπορούν να

ασκήσουν γεγονότα ης παιδικής ηλικίας, όπως το διαζύγιο, στις ικανότητες για ανατροφή παιδιών αργότερα στη ζωή. Φυσικά, το διαζύγιο καθεαυτό, δεν είναι η μοναδική πηγή μακροπρόθεσμων προβλημάτων. Δεν προκαλεί έκπληξη το εύρημα ότι πολλά παιδιά επηρεάζονται κυρίως από τις εντάσεις μιας πικρόχολης οικογενειακής ζωής η οποία προηγείται του χωρισμού και του διαζυγίου (Cherlin 1991).

Επομένως, η ανακούφιση από τις συνέπειες του διαζυγίου και από τα γεγονότα που προηγήθηκαν τόσο για τους γονείς όσο και για τα παιδιά, γίνεται ένα θέμα ιδιαίτερα επείγον και αναγκαίο (Cantor & Drake, 1983). Μολονότι τα ζευγάρια που χωρίζουν αυτόματα ζητούν νομική καθοδήγηση, είναι σχετικά λιγοστό εκείνα τα ζευγάρια που ζητούν επαγγελματική βοήθεια για τα συναισθηματικά τους προβλήματα. Οι δικηγόροι δεν είναι σε θέση να βοηθήσουν στο ξεπέρασμα των οδυνηρών συναισθημάτων (θυμός, ενοχή, πόνος, άγχος, απόγνωση) των ενηλίκων, οι οποίοι έρχονται αντιμέτωποι με την αποτυχία της σχέσης τους, ούτε μπορούν να βοηθήσουν εκείνα τα παιδιά που οι γονείς τους είναι τόσο απασχολημένοι με τον εαυτό τους ώστε δεν καταφέρνουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Τις πιο πολλές φορές, τα παιδιά παραμελούνται κατά τη διάρκεια του διαζυγίου και αφήνονται σε ένα συναισθηματικό κενό. Ωστόσο, η οικογένεια είναι μια κοινωνική δομή που συνεχίζει να υπάρχει και μετά η νομική διάλυσή της, και όσοι επιχειρούν να ασχοληθούν με την οικογένεια αντιμετωπίζοντάς την ωσάν να αποτελείται από μεμονωμένα άτομα, ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, δεν προσφέρουν καμιά βοήθεια στο παιδί. Η ευημερία του παιδιού θα εξαρτηθεί από την ικανότητά του να διατηρήσει στενή συναισθηματική επαφή και με τους δύο γονείς. Καταστάσεις όπου το παιδί διχάζεται λόγω της σύγκρουσης που προκαλεί η αφοσίωση στον ένα ή τον άλλο γονέα είναι συνταγή για καταστροφή. Το παιδί μπορεί να νιώθει στοργή και για τους δύο γονείς του, όσο παράλογο κι αν έχουν συμπεριφερθεί ο ένας στον άλλο.

Το ρητό που θεωρητικά πρέπει να ακολουθήσουμε είναι: Εάν δεν μπορούμε να πετύχουμε στο γάμο μας, τουλάχιστον ας πετύχουμε στο διαζύγιο μας για χάρη των παιδιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Φτάνοντας στο τέλος της βιβλιογραφικής και ερευνητικής μου μελέτης, πιστεύω πως μπόρεσα να προσεγγίσω ικανοποιητικά τους στόχους μου. Δηλαδή την αναζήτηση και συνειδητοποίηση των επιμέρους διαστάσεων για την εξέλιξη των γάμων και των διαζυγίων και σε ποίο βαθμό επηρεάζουν την γεννητικότητα, στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα κατάφερε μέσα σε λίγα χρόνια να έχει «τα πρωτεία» σ' όλη την Ευρώπη:

1. τη μεγαλύτερη βρεφική θνησιμότητα
2. τη μεγαλύτερη εσωτερική μετανάστευση.
3. το μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης των διαζυγίων
4. το μεγαλύτερο ρυθμό μείωσης των γεννήσεων
5. τον υψηλότερο βαθμό γήρανσης του πληθυσμού
6. ενώ έχουμε και το μεγαλύτερο ρεκόρ των αμβλώσεων.

Η υπογεννητικότητα τα τελευταία χρόνια είναι ένα αναμφισβήτητο γεγονός από το 1980 και έπειτα η πτώση των γεννήσεων είναι συνεχής και μεγάλη. Ο μέσος Έλληνας γονιός έχει αρκεστεί στο να κάνει ένα ή δύο παιδιά αντί τρία ή τέσσερα που έκανε παλαιότερα. Είμαστε πρώτοι σ' όλη την Ευρώπη και δεύτερη σ' όλο το κόσμο.

Ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών έχει μειωθεί αισθητά. Το 1821 είχαμε 70% οικογένειες πολυτέκνων, ενώ το 1988 είχαμε 2%. Παράλληλα οι εκτρώσεις εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως είναι οι ανεξέλεγκτες και «νόμιμες», αποτελούν βασικότερα αίτια για την καταστροφή και τον μελλοντικό αφανισμό του Ελληνισμού.

Στις επόμενες δύο γενιές εάν δεν αλλάξουμε τα δεδομένα και εάν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ο πληθυσμός της Ελλάδας θα μειωθεί αισθητά με όλες τις επιπτώσεις που θα έχει αυτό στην κοινωνία, στην οικονομία και γενικότερα στον πληθυσμό μας.

Σύμφωνα με όσα αναλύθηκαν στην μελέτη μου οι κύριοι αιτιολογικοί παράγοντες που συντελούν στην μείωση της γεννητικότητας είναι οι εξής:

1. Η οικονομική ανάπτυξη και η άνοδος του βιοτικού επίπεδο
2. Η εσωτερική μετανάστευση και η ανορθολογική κατανομή του πληθυσμού

στον ελληνικό χώρο (αστικοποίηση του πληθυσμού)

3. Η μείωση της βρεφική θνησιμότητας

4. Η επαγγελματική απασχόληση της γυναίκας σε συνδυασμό με την ανεπαρκή προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας

5. Το υψηλό κόστος ανατροφής των παιδιών και οι ευθύνες ανατροφής των παιδιών

6. Οι ακατάλληλες συνθήκες στέγασης

7. Η αύξηση του αριθμού των αμβλώσεων

8. και τέλος διάφοροι ψυχολογικοί παράγοντες

Οι κυριότερες επιπτώσεις του φαινομένου αυτού καλύπτουν όλο το φάσμα των τομέων ανάπτυξης της κοινωνίας. Είναι δηλαδή οικονομικές, εθνικές, πολιτικές, δημογραφικές, και κοινωνικές και προβλέπεται ότι εφόσον δεν προκύψει διαφοροποίηση, θα είναι καθοριστικές για το μέλλον της χώρας.

Για να αποφευχθεί η επιδείνωση της κατάστασης πρέπει να παρθούν κάποια μέτρα. Τα κυριότερα μέτρα που προτείνονται ως αναγκαία είναι:

1. Μέτρα ενίσχυσης και προστασίας του θεσμού του γάμου και της οικογένειας.

2. Μέτρα διευκόλυνσης και προστασίας της μητέρας.

3. Μέτρα άμεσης ενίσχυσης της αναπαραγωγικότητας (οικονομικές ενισχύσεις, φορολογικές απαλλαγές, δάνεια κλπ.)

4. Προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίηση του μέσου πολίτη.

Επίσης θα ήθελα να επισημάνω και κάποια άλλα σημεία στα οποία πρέπει να δοθεί έμφαση κατά την γνώμη μου για την επίλυση των προβλημάτων.

Τα ζευγάρια να έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν και να αποφασίσουν ελεύθερα τον αριθμό των παιδιών που θέλουν να αποκτήσουν καθώς και την χρονική σειρά τους.

Η Ελληνίδα σήμερα παρόλο που επιθυμεί να κάνει περισσότερα παιδιά περιορίζεται στο ένα ή δύο διότι δεν προστατεύονται απ' την Πολιτεία. Δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις.

Η Πολιτεία έχει χρέος να εξακριβώσει τους παράγοντες που παίζουν αρνητικό ρόλο στην απόκτηση των επιθυμητών παιδιών και να ενισχύσει τα ζευγάρια που επιθυμούν περισσότερα παιδιά. Επίσης πρέπει να σεβαστεί το δικαίωμα των ζευγαριών που δε θέλουν άλλα παιδιά παρέχοντας τους την δυνατότητα για αποτελεσματικό έλεγχο των γεννήσεων, μέσω του οικογενειακού προγραμματισμού,

με σκοπό την αποφυγή των αμβλώσεων και των αρνητικών συνεπειών τους στην ψυχική και σωματική υγεία των γυναικών.

Επίσης τα μέτρα που πρέπει να πάρει η Πολιτεία να έχουν παρακινητικό χαρακτήρα και όχι καταπιεστικό. Ταυτόχρονα να δίνουν προτεραιότητα εφαρμογής τους σε εθνικά κρίσιμες περιοχές πχ ακριτικές, νησιωτικές.

Επίσης παρατηρούμε ότι το φαινόμενο του διαζυγίου έχει πάρει μεγάλες εκτάσεις στην σημερινή εποχή. Γι' αυτό τα ζευγάρια όταν περνούν κρίσης και βρίσκονται κάτω από δύσκολες συνθήκες, δεν κάνουν πίσω και οδηγούνται σε διάλυση του γάμου τους .

Στην σημερινή εποχή που ζούμε τα σημερινά ζευγάρια έχουν ως βασικό και κύριο στόχο την επαγγελματική εξέλιξη και την κοινωνική τους άνοδο και έπειτα την δημιουργία της οικογένειας και την απόκτηση και ανατροφή των παιδιών. Επίσης ένας άλλος στόχος είναι η προσωπική καλλιέργεια και η ατομική τους ολοκλήρωση. Η οικογένεια φαίνεται ότι έπαψε να είναι αποκλειστικός στόχος των ατόμων όπως ήταν παλαιότερα.

Οι οικονομικοί λόγοι, το υψηλό κόστος ζωής, ο διαφορετικός τρόπος ζωής ,η αλλαγή αντιλήψεων, ο φόβος, η κρίση του θεσμού της οικογένειας αλλά και των ηθικών αξιών, η εργασία της γυναίκας εκτός σπιτιού, οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις για την ανατροφή των παιδιών είναι οι κυριότερες αιτίες των διαζυγίων αλλά και συγχρόνως και οι επιπτώσεις στην υπογεννητικότητα.Ο αστικός τρόπος ζωής και οι συνθήκες διαβίωσης στα αστικά κέντρα μεταβάλλουν την οικογένεια και την γονιμότητα των ατόμων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΓΑΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ

- ✓ Κοινωνικά μέτρα υπέρ των πολυτέκνων
- ✓ Ενίσχυση της θέσης της μητέρας
- ✓ Δημιουργία παιδικών - βρεφονηπιακών σταθμών
- ✓ Ενημέρωση του πληθυσμού για τους κινδύνους της υπογεννητικότητας
- ✓ Διατήρηση παραδοσιακών συνηθειών
- ✓ Όχι στους γάμους ανηλίκων
- ✓ Διάλογος και αλληλοσεβασμός μεταξύ των ζευγαριών

- ✓ Δημιουργία σχολών και φοίτηση ειδικά για τους γονείς
- ✓ Όχι στη χορήγηση διαζυγίου σε γονείς που έχουν παιδιά κάτω των 15 ετών και να τους παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη
- ✓ Μηνιαία σεμινάρια για γονείς – δασκάλους –καθηγητές με θέματα που αφορούν την οικογένεια
- ✓ Ειδικό μάθημα για την οικογένεια στις τελευταίες τάξεις του Λυκείου
- ✓ Επίσης σημαντική είναι η ανάπτυξη νέων δημόσιων παιδικών σταθμών έτσι ώστε να διευκολύνεται η εργαζόμενη μόνη-μητέρα και παράλληλα να παρέχεται στα ανήλικα τέκνα φύλαξη και αγωγή.
- ✓ Σημαντικό ρόλο σε αυτήν την εκστρατεία ευαισθητοποίησης μπορούν να παίξουν διάφοροι φορείς, όπως κρατικοί οργανισμοί, άτομα με Κοινωνική προβολή, τα Μ.Μ.Ε., οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να προβάλουν απόψεις και προβληματισμούς, προκειμένου να διαφωτίσουν το ζευγάρι για θέματα σχετικά με το γάμο και το διαζύγιο όπως και να ενημερώνεται το κοινό για τις υπηρεσίες που λειτουργούν στην Ελλάδα στις οποίες θα μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια. Σε αυτό το πλαίσιο ενημέρωσης θεωρούμε χρήσιμο να ενταχθούν στα σχολεία μαθήματα σχετικά με την ψυχολογία των συζύγων και την οικογενειακή ζωή, τα προβλήματα και οι πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης αυτών, προκειμένου οι νέοι να γνωρίζουν εκ των προτέρων τις συνθήκες και τα τυχόν προβλήματα και τις δυσκολίες του έγγαμου βίου.
- ✓ Είναι εμφανές ότι η διαφοροποίηση του γάμου σε σχέση με παλαιότερες εποχές δημιουργεί έντονα προβλήματα στο ζευγάρι αφού οι σύντροφοι αδυνατούν να κατανοήσουν τις ανάγκες και τα δικαιώματα ο ένας του άλλου. Κλασικά παραδείγματα είναι η ισότητα των δύο φύλων, η επιθυμία και ανάγκη της γυναίκας να αποδίδει την πρέπουσα σημασία στην καριέρα της, κάτι το οποίο αδιαμφισβήτητα μπορεί να δημιουργήσει ένταση μέσα στο γάμο ιδιαίτερα όταν ο σύζυγος έχει υιοθετήσει μια παραδοσιακή παράμετρο στον θεσμό του γάμου κατά την οποία ο ίδιος θέλει να κρατάει τα νιά και να παίρνει ο ίδιος πρωτοβουλία σε θέματα που αφορούν το σπίτι. Εκεί ακριβώς πρέπει να παρέμβουν οι ειδικοί προκειμένου να ενημερώσουν το ζευγάρι για τις μεταβολές που έχουν επέλθει στην κοινωνία και έχουν αλλάξει κατά πολύ την σύσταση του γάμου καθώς και να βοηθήσουν το ζευγάρι να κατανοήσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες του μέσα στο γάμο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. Να αποκαταστήσουν το σεβασμό προς την ανθρώπινη ύπαρξη, καταργώντας το νομιμοποιημένο έγκλημα των εκτρώσεων.
2. Να χορηγήσουν κοινωνικό μισθό σε κάθε πολύτεκνη μητέρα, ξεκινώντας από τα τέσσερα παιδιά. Ο μισθός αυτός θα μετατρέπεται σε ισόβια ανάλογα σύνταξη, μετά την ενηλικίωση και του τελευταίου παιδιού.
3. Να επιδοτηθεί κάθε οικογένεια που αποκτά το τρίτο παιδί, αφού το τρίτο παιδί μπορεί να λύσει τη δημογραφική παρακμή των Ελλήνων.
4. Να σταματήσουν οι χρηματοδοτήσεις με δισεκατομμύρια του Δημοσίου, για την κάλυψη χρεών των ποδοσφαιρικών εταιρειών κλπ και να ενισχύσουν τους πολύτεκνους.
5. Να θεσμοθετήσουν τη χορήγηση διετούς αδείας με αποδοχές, σε κάθε γυναίκα που υπηρετεί ως δημόσιος υπάλληλος, ξεκινώντας από την απόκτησης του τρίτου παιδιού.
6. Να αυξήσουν τα ευεργετήματα σε διαγωνισμούς, διορισμούς, προλήψεις και σε μεταγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τους πολυτέκνους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Από όλα τα πιο πάνω που ανέφερα, είναι φανερό ότι αφού είναι επιθυμητή η αύξηση του αριθμού των γεννήσεων υπάρχει άμεση ανάγκη να ληφθούν κάποια συγκεκριμένα μέτρα.

- Υποστήριξη και υιοθέτηση του μοντέλου της πολυμελούς οικογένειας (ή του παιδοκεντρικού χαρακτήρα της κοινωνίας), με συμβολή πολιτείας και εκκλησίας.
- Ηθική και οικονομική ενίσχυση για τις πολύτεκνες οικογένειες (κατοικία, επιδόματα, δωρεάν περίθαλψη και διακοπές, σύνταξη, φοροαπαλλαγές, χαμηλότοκα δάνεια).
- Ευνοϊκό σύστημα εισαγωγής σε ΑΕΙ / ΤΕΙ για τα παιδιά των πολυτέκνων (10% επί των εισακτέων και μετεγγραφές).
- Επέκταση μέτρων προστασίας της μητέρας. Αύξηση των βρεφονηπιακών σταθμών. Ολοήμερα σχολεία.

- Απλοποίηση των διαδικασιών υιοθεσίας.
- Αλλαγή στην πολιτική εκτρώσεων.
- Διακομματική συνεργασία στην παροχή κινήτρων για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.
- Καταπολέμηση των ναρκωτικών.
- Προστασία των ανύπαντρων μητέρων, των διαζευγμένων και των απόρων - Ειδικά κέντρα για τη στέγασή τους και την οικονομική ενίσχυση.
- Αύξηση των οικογενειακών επιδομάτων.
- Σεξουαλική αγωγή των νέων από οικογένεια και σχολείο.
- Παροχή εργασιακών προνομίων στις μητέρες (επιμήκυνση του χρόνου γονικής άδειας, επιδόματα για τη δυνατότητα φύλαξης των παιδιών, άδεια μετ' αποδοχών πριν και μετά τον τοκετό για ένα χρόνο και στις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα).
- Προστασία της μονογονεϊκής οικογένειας.
- Πρόσθετα επιδόματα σε πολύτεκνες οικογένειες παραμεθόριων περιοχών (π.χ. Θράκη).
- Παροχή διαφόρων εργασιακών διευκολύνσεων προς τους εργαζόμενους γονείς.
- Ενημέρωση στα σχολεία για το πρόβλημα.
- Εξασφάλιση απασχόλησης –μείωση της ανεργίας. Αυτό επιτυγχάνεται με:
 - α) Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην περιφέρεια και τις παραμεθόριες περιοχές ώστε να μην αναγκάζουν τα άτομα να μετακινούνται σε μεγάλα αστικά κέντρα.
 - β) Δημιουργία βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Αλεξόπουλος : Εγχειρίδιο Δημογραφίας ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ, 1983

Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας: ΑΣΠΕ – Πρακτικά πανελληνίου συνεδρίου, 1/10/1995

Βαλαώρας Β. Αυξάνονται οι γεννήσεις στις πόλεις και μειώνονται στην ύπαιθρο – Καθημερινή- 1976 – άρθρο 14/11/1976

Βαλαώρας Β. , Η υπογεννητικότητα οδηγεί την Ελλάδα στο κορεσμό – Καθημερινή ,1975

Βενετιάκης , Η εξέλιξη του ελληνικού πληθυσμού μέχρι του έτους 2001 – Νέα οικονομία – 1966 – άρθρο- τεύχος 6

Βουλή των Εφήβων – Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων- Οικογένεια- Υπογεννητικοτητα- Γάμοι- Διαζύγια- ΣΥΝΟΛΟΣ Α' - Β' - Γ' - Δ' - Ε' - ΣΤ' - Ζ' - Πρακτικά Συνεδρίασης

Γαλανόπουλος Αντώνης – Στάθη Παναγιώτης, Κ Τεγόπουλος εκδόσεις Α.Ε, 2001- οι γάμοι λιγοστεύουν και τα διαζύγια αυξάνονται

Γλύτσος Π.Ν Κέντρο προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα, (1995-2000)

Αρετάκης Μ. Δημογραφικές εξελίξεις 1961-1990- ΙΑΔΗΠ – Αθήνα – 1996

Αρετάκης Μ. Η επαρχία παύει να είναι πηγή ανανέωσης του πληθυσμού - το Βήμα -1983

Αρετάκης Μ. Γιατί οξύνεται το δημογραφικό πρόβλημα – Ελευθεροτυπία -- 1987, 11/5/1987

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος Η δημογραφική κρίση στην Ελλάδα (εθνικές οικονομικές κοινωνικές επιπτώσεις) Αθήνα 1988

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος: Στατιστική της φυσικής κίνησης του πληθυσμού της Ελλάδας, 1956-1994, μελέτη- έρευνα

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος : Αποτελέσματα – Απογραφή – Πληθυσμού κατοίκων 1951, Αθήνα, μελέτη – έρευνα

Εκμε Πουλοπούλου , Το Δημογραφικό Πρόβλημα – Εκδ. Ελληνικά – Αθήνα – 1994 – βιβλίο

Εκμε Πουλοπούλου, Η Δημογραφική κατάσταση στην Ελλάδα ,εξελίξεις , αίτια, προοπτικές, επιπτώσεις – Ινστιτούτο Ερωπαικού Πολιτισμού – Αθήνα 1987, βιβλίο

Εύθετο « Αφιέρωμα» της Ελευθεροτυπίας 0« Η κοινωνική κρίση του γάμου» 2002-2004, Αθήνα

Εφημερίδα ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ – διάφορα 5/2/2002 , Αθήνα

ΚΕΠΕ, Ο πληθυσμός της Ελλάδος – εξελίξεις – θεωρήσεις , Αθήνα 1975, βιβλίο

Κοτζαμάνης β. – Βαντάλη Μ., Λεξικό τεχνικών δημογραφικών όρων, Αθήνα

Κουτσόπουλος Π., Το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα: Προβλήματα –Προοπτικές, Αθήνα, 1995

Κωλέτσι : Υπογεννητικότητα στην Ελλάδα, Ελευθεροτυπία- 1986 – άρθρο- 28/3/1986

Λόγος Δοκιμακός Α΄ Τόμος Αλέξης Τοτσίκας- Γ. Αναστασόπουλος – Μπαρδάκος Π.- Χουλιτούσης Αθήνα 2000

Μαστρογιάννη Χ. «Σβήνει σιγά σιγά η ελληνική φυλή», Δημογραφική ενημέρωση, Ιούλιος 1989, τεύχος 4^ο

Παπαδιώτη Αθανασίου, Χωρισμός και διαζύγιο- Ελληνικά Γράμματα- Αθήνα – 2000 (Martin Herbert)

Παπαθεμελή Στ. « Το δημογραφικό μας πρόβλημα : μια δραματική προειδοποίηση» έκδοση συλλόγου Πολυτέκνων «Η ΜΕΡΙΜΝΑ», Θεσσαλονίκη 1986

Παπουτσάκη Μαρία, Λύσεις και απαντήσεις που αφορούν την νομική, ψυχολογική, ιατρική πλευρά, «Μαθήματα Γάμου» ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΑΜΟΥ, Αθήνα 2002

Πιντέρης Γ., Συντροφικότητα και αυτονομία στις σχέσεις του ζευγαριού, Εκ. Θυμάρι, 1992

Πολύζου Ν. Η επικίνδυνη μείωση της γεννητικότητας στην Ελλάδα- ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - 1964 –άρθρο- ΕΔΗΜ

Υφαντόπουλος Γ – Η Ελλάδα αργοπεθαίνει – 24 ΩΡΕΣ- 1988 α – άρθρο - ΕΔΕΜ

Φίλιας Β. Υπογεννητικότητα ένα φαινόμενο που παίρνει δραματικές διαστάσεις , Αθήνα, 1994

Φωτόπουλος Α. Η πολύτεκνη οικογένεια – ΕΔΕΜ – Αθήνα – 1985- βιβλίο

Χονδρογιάννης Γεώργιος, επίκουρος καθηγητής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Μπουροδής, Ε (1995), Υπογεννητικότητα και γήρανση του πληθυσμού

Jack Dominian – Μαθήματα γάμου- Ελληνικά Γράμματα – Αθήνα- 1999

